

**T.C. DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ**

**OKUL DENEYİMİ, ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI I ve ÖĞRETMENLİK
UYGULAMASI II DERSLERİ UYGULAMA REHBERİ**

2017, Kütahya

Bu rehberin hazırlanmasında Yükseköğretim Kurulu'nun hazırladığı raporlardan yararlanılmıştır.

BÖLÜM 1

OKUL DENEYİMİ

Öğretmen adayına;

Öğretmenlik Uygulamasına başlayıp öğretmenlik görevini tam olarak üstlenmeden önce okullarda bazı çalışmalar yapacaksınız. Bu ilk dönemde okullarda yapacağınız çalışmalara **Okul Deneyimi** adı verildi. Okul deneyimi, haftada bir günlük bir ders olarak bir dönem boyunca devam etmektedir. Dersin kapsamı, kendi aralarında bir sıraya dizilmiş olan 14 tane birer günlük çalışmadan oluşmaktadır.

Okulda bulunduğunuz zamanlarda, planlı gözlemler yapacak ve sizi öğretmenliğe hazırlayacak görevlerden oluşan çeşitli etkinliklerde bulunacaksınız. Okul Deneyimi kapsamındaki etkinlikleri oluşturan görevleri birer birer yerine getirirken, bunların her birinde dikkatinizi öğretmenliğin bir yönüne yönelteceksiniz. Görevi yaparken, öğretmenliğin o yönü üzerinde düşüneceksiniz. Uygulama öğretmenlerini gözleyerek ve onların sizin yaptıklarınızla ilgili görüşlerini alarak, olabildiğince çok şey öğrenmeye çalışacaksınız. Daha sonra öğrendiklerinizi, öğretmenlik becerileri geliştirme ile ilgili kendi birikimlerinize birleştireceksiniz. Bu etkinlikleri başarı ile tamamladığınız zaman, öğretmen olma yolunda bir hayli ilerlemiş olacaksınız.

Bir öğretmeni gözlemleyeceğiniz zaman, çalışmanızla ilgili hazırlık ve düzenlemeleri kurallara uygun bir biçimde, meslekten bir kişi gibi yapmalısınız. Okul Deneyimi dersi kapsamındaki çalışmalara başlamadan önce, bu derste yerine getireceğiniz bütün görevleri incelemeli; bunların, öğretmenlik becerilerinizi geliştirmeye yönelik nasıl bir sıralı çalışmalar düzeni oluşturduğunu görmeye çalışmalısınız. Her görev için önceden hazırlıklarınızı yapmalı; gözlemlemek istediğiniz öğretmenlerle görüşmelisiniz. Sonra onlara ne yapmak istediğinizi anlatmalı; onların dersleriyle ilgili olarak tuttuğunuz notları okumaları için mutlaka kendilerine sunmalısınız. Kısa bir süre veya bir ders saati için bir sınıfa öğretmenlik yapacaksanız, bu durumda da hazırlıklarınızı önceden yapmalısınız. Öğretmenin, sizin ne yapacağınız konusunda bilgi sahibi olmasını ve yapacağınız çalışma konusunda sizinle aşağı yukarı aynı düşüncüyü paylaşmasını sağlamak zorundasınız. Böyle bir durumda, derste ne yapacağınızı gösteren planınızı ve gerçekleştirmeyi düşündüğünüz çalışmayı öğretmene gösteriniz; onun size yapabileceği rehberlik ve önerilerden yararlanmaya çalışınız. Okulda geçen günleriniz arasındaki bir zamanda öğretmenle görüşme olanağı bulmanızın, uygulamada size önemli kolaylıklar sağlayabileceğini unutmayınız.

Okul Deneyimi süresince, her haftanın aynı gününü okulda geçireceksiniz. Birkaç hafta boyunca aynı sınıfla birlikte çalışmanız gerekecek. Bu sırada, sınıftaki öğrencileri tanımaya başlayacaksınız. Onlarla birlikte çalıştıkça kendinize olan güveniniz artacak. Süreç

ilerledikçe, sınıfta olup bitenlerle bütün yönleriyle ilgilenmeye, üzerinize üstesinden gelebileceğiniz kadar çok iş almaya başlayacaksınız.

Okul Deneyimi dersinin kapsamını oluşturan etkinlik ve görevlerin belli ve tek bir sırası yoktur. Bunlar, değişik sıralarla ele alınabilir. Etkinlik ve görevlerin sırası konusunda kendi düşüncelerinizden yararlanabilirsiniz. Onları, sınıflarınızdaki programa uygun düşecek bir sıra ile ele alabilirsiniz.

Okullardaki uygulama çalışmalarında, başka bir öğretmen adayı ile birlikte çalışmakta olabilirsiniz. Böyle bir durum söz konusu ise, birbirinize yardımcı ve destek olmaya, birbirinizden gözlemci ve değerlendirici olarak yararlanmaya ve çabalarınızı birleştirerek ekip öğretimi yapmaya çalışmalısınız.

Okul Deneyimi dersinde bir dosya tutmalısınız. Size sorulan sorularla ilgili cevaplarınızı, sizden istenen raporları, değerlendirmeleri ve doldurduğunuz formları, sıralı ve düzenli bir şekilde bu dosyanızda toplamalısınız. Dosyanızda bu bilgileri, bu derste neler yaptığınızı size rehberlik yapmakta olan fakülte öğretim elemanına ve uygulama öğretmenine açıkça gösterecek bir şekilde düzenlemiş ve bunları, derste yaptığınız etkinlik ve görevlerle uygun şekilde ilişkilendirmiş olmanız gerekir. Dosyanızdaki çalışmalarını, aynı konularla ilgili olarak fakültedeki derslerde yaptığınız çalışmalarla karşılaştırmanız; okullardaki uygulama çalışmalarınız ile fakültede kazandığınız kuramsal öğrenmeler arasında ilişkiler kurmanız da gereklidir.

Her dönemden önce

- Dönem içinde uygulama çalışmaları yapacağınız uygulama öğretim elemanı, okulun müdürü ve birlikte çalışacağınız uygulama öğretmeniyle dönem içinde yapacağınız çalışmalar ile ilgili hazırlıklarınızı gözden geçiriniz.
- Okuldaki ilk gününüzde, çalışma planınızla ilgili hazırlıklarınız üzerinde, birlikte çalışacağınız uygulama öğretmenleriyle görüş birliği sağlayınız. Çalışma planınızı ilgili fakülte öğretim elemanı ile görüşmek için yazılı hale getiriniz.
- Okuldaki uygulama çalışmalarınızda sizi en yakından izleyecek olan uygulama öğretmenlerinden görüşme için randevu alınız. Bu görüşmede, ilgili fakülte öğretim elemanının bu dönem içinde yapmanızı istediği etkinlikleri öğretmenlere anlatınız. Bu etkinliklerin uygun bir sıra ile gerçekleştirilmesine elverişli bir düzenleme için kendilerinden yardım isteyiniz.
- Okulda geçireceğiniz günlerin arasındaki bir zamanda, birlikte çalışmakta olduğunuz uygulama öğretmenleri ile gerekli hallerde nasıl görüşebileceğinizi öğreniniz.

Birbirini izleyen çalışma günlerinin ardından

- Uygulama dosyanızı baştan itibaren dikkatle inceleyiniz. Dosyanızın düzenli, her etkinliğe ilişkin notlarınızın tamam ve yerinde olmasını sağlayınız.
- Dersle ilgili notlarınız ve değerlendirmelerinizin dosyanızda ve incelemeye hazır bulunduğundan emin olunuz.
- Dönem boyunca göstermiş olduğunuz gelişmeyi ve yapmış olduğunuz çalışmaları, birlikte çalıştığınız fakülte öğretim elemanı ve uygulama öğretmenleri ile görüşüp tartışınız.
- Kendi değerlendirmeleriniz ile gözlemcilerin değerlendirmelerini yazılı olarak özetleyip dosyanıza koyunuz; özellikle güçlü ve zayıf yönlerinizi not etmeyi unutmayınız.

ETKİNLİKLER

Hafta No	Etkinlik
1	Öğretmenin Okuldaki Bir Günü
2	Öğrencinin Okuldaki Bir Günü
3	Okul ve Sınıf Profillerinin Çıkarılması
4	Derslerin Gözlenmesi
5	Öğretme-Öğrenme Etkinliklerinin Gözlenmesi
6	Planlamalar, Ders Kitaplarından Yararlanma
7	Soru Sormayı Gözleme
8	Dersin Yönetimi ve Sınıfın Kontrolü
9	Öğretimde Araç-Gereç Kullanımı ve Yazılı Kaynaklar
10	Çalışma Yapraklarının Hazırlanması ve Kullanılması
11	Test Hazırlama, Puanlama, Analiz
12	Mikro Öğretim Uygulaması
13	Okulun Örgüt Yapısı, Okul Müdürünün Görevleri
14	Sistemsal ve Kurumsal İşleyişler
15	Okul Deneyimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi

OKUL DENEYİMİ DERSİ ETKİNLİK ESASLARI

ETKİNLİK 1

Öğretmenin Okuldaki Bir Günü

Bir gününüzü, alanınızda çalışan bir öğretmenin okuldaki bir günlük zamanını nelere ve nasıl harcadığını öğrenmeye ayırınız. Bu bir gün içinde, öğretmenin mesleği ile ilgili olarak yaptığı bütün işleri, bunlara harcadığı zamanı not etmeye çalışınız.

- Okuldaki bir günü boyunca öğretmenin sınıf içinde ve dışında yaptığı bütün işlerin bir listesini yapınız. Listeye yazdığınız işlerden her biri için harcanan zamanı da tahmin etmeye çalışınız. Bu size, okuldaki bir günde öğretmenin yaptığı işlerin çeşitleri ve bunların günlük işler arasındaki ağırlığı hakkında bilgi sağlayacaktır. Topladığınız bu bilgiler size, öğretmenliğe ve diğer görevlere harcanan zaman konusunda da bir fikir verecektir. Gözlem süresince aşağıdaki noktalara dikkat edin:

-Öğretmenin gün boyunca hangi etkinlikleri yaptığı,

-Etkinliklere ne kadar zaman ayırdığı,

-Hangi evraklarla, nasıl ilgilendiği,

-Kimlerle ne tür iletişim kurduğu.

Öğretmenlerin bir gününde yer almayan faaliyetleri de olabilmektedir. Nöbet, eğitici kol faaliyetleri, rehberlik çalışmaları, okul-aile birliği toplantıları, kültürel ve sanatsal etkinlikler gibi.

İzlediğiniz öğretmene, bu günün onun okulda geçirdiği günleri temsil eden iyi bir örnek olup olmadığını sorunuz. Öğretmene ayrıca, okuldaki görevi ile ilgili olarak akşamları veya hafta sonlarında yaptığı başka işler bulunup bulunmadığını da sorunuz ve böyle işler varsa onları da not alınız. Öğretmene ayrıca mesleği ile ilgili olarak okul dışında neler yaptığı da sorulmalıdır.

- Elde ettiğiniz sonuçları dosyanıza not ediniz. Günün sonunda bu notları, izlediğiniz öğretmenle birlikte gözden geçirip raporlaştırınız. Öğretmenlerin diğer meslektaşlarıyla ilişkilerini de değerlendirmek için öğretmenler odasında birbiriyle olan iletişimlerini ve gruplaşmaları gözlemleyiniz. Öğretmenler arasındaki ilişkilerin okul ve öğrenci performansına etki edip edemeyeceği ederse ne tür etkileri olacağı hususunda değerlendirmenizi de raporunuza ekleyiniz.

Öğretmenlerin yaptıkları işlerden bazı örnekler:

Öğrencilerin öğrenmelerini sağlamaya çalışma, öğrencilerle bireysel olarak veya küçük gruplar halinde görüşme, velilerle görüşme, öğretmen toplantıları, eğitsel kol çalışmaları, araç gereç bulma ve bunları kontrol etme, özel araç gereç hazırlama, derse hazırlanma, okul yönetiminin verdiği görevleri yapma, öğrenci çalışmalarını değerlendirme.

Öğretmenin okulda geçen bir günlük çalışmaları hakkındaki düşüncelerinizi kısa kısa not ediniz. Bunlar, sizin görmeyi umduğunuz çalışmalara ne kadar benziyor?

ETKİNLİK 2

Öğrencinin Okuldaki Bir Günü

Sınıfın rehber öğretmenine ve ders öğretmenlerine danışarak ya da sizin dikkatinizi çeken,

- a. Olumlu davranışlarıyla dikkatinizi çeken bir öğrenci seçiniz.
- b. Olumsuz davranışlarıyla dikkatinizi çeken bir öğrenci seçiniz.

Seçtiğiniz öğrencileri çalışmalarına hiçbir müdahalede bulunmadan, aşağıdaki konular doğrultusunda gözlemleyiniz.

Cinsiyeti ne?; dış görünüşleri nasıl? (Elbiseleri güzel mi, temiz mi? vb.); yeme alışkanlıkları nasıl?(kahvaltı yaparak mı geliyorlar?, çok atıştırma mı tüketiyorlar?) hangi dersleri seviyorlar?; hangi derslerden sıkılıyorlar?; öğrenci olarak zayıf, güçlü ve başarılı yönleri neler?; göze çarpan davranışsal nitelikleri neler?(çok gülümsüyorlar mı?, çok parmak kaldırıyorlar mı?, verilen görevleri yapıyorlar mı?); akranlarıyla ilişkileri nasıl? (teneffüste oyun oynuyorlar mı?; ne tarz oyunlar oynuyorlar?)

Aynı gün içinde öğrencinin devam ettiği dersler nelerdir? Her bir derste gerçekleştirilen başlıca etkinlikler nelerdir? Özellikle öğrencinin katıldığı etkinliklerin neler olduğunu, bunların sayısını ve çeşitlerini not almalısınız. Olanaklar ölçüsünde, öğrencinin bu etkinliklerden her birine harcadığı zamanı tahmin etmeye çalışmalısınız. Örneğin, öğrenci okuldaki bir günü içinde ne kadar zamanını oturup öğretmeni dinlemeye, öğretmenin ne yapmakta olduğuna bakmaya, öğretmenle etkileşimde bulunmaya, kendi başına veya diğer öğrencilerle çalışmaya, bunlardan daha başka bir iş yapmaya harcamaktadır? (Ders kitabı dışında yardımcı kaynaklara başvuruyor mu?, Ders araç-gereçlerini kullanıyor mu?, Derste soru soruyor ve sorulara cevap veriyor mu?, Verilen ödevleri zamanında hazırlıyor mu? vb.).

- Gözlemleriniz sırasında dikkatinizi, öğrencinin aşağıda verilen durumlarda gösterdiği davranışlar üzerinde toplayınız. Öğrencinin, bu durumlarda ne yapmakta olduğuna bakınız.
  - Sözlü etkinlikler: Dinleme (konuşma, müzik, diğer sesler), konuşma, soru ve cevap
  - Uygulama çalışmaları: Öğretmenin yaptığı gösteriler (demonstrasyonlar) ve öğrenci etkinlikleri
  - Yazılı materyallerle çalışmalar: Okuma, yazma
  - Görsel materyallerle çalışmalar: Öğretme-öğrenme araç ve gereçleri, sanat eserleri
  - Sosyal etkileşim: Öğrenciler toplu haldeyken, gruplar halindeyken, bireysel olarak çalışırken
  - Oyun,
- Sizin almış olduğunuz eğitim programındaki çocuk gelişimi çalışması ile öğrencilerle ilgili bu bilgiler nasıl bağlantılıdır?

Öğretme-öğrenme etkinliği örneklerinden bazıları şunlardır: Öğretmenin ders anlatması, soru-cevap, uygulama çalışması, gösteri (demonstrasyon), öğretme-öğrenme araç gereçlerinin kullanılması, öğrencilerin gruplar halinde çalışmaları, öğrencilerin bireysel olarak çalışması.

- Günlük çalışmanızın sonunda, izlediğiniz öğrencinin okuldaki o günü ile ilgili izlenimlerini de öğrenmeye çalışınız.
- Gözlem yaptığınız öğrencilerin olumlu ve olumsuz davranışlarının sebepleri üzerinde de hem uygulama öğretmeninizle hem sınıf arkadaşlarınızla görüşüp değerlendirmenizi rapora ekleyin.
- Dersinizi planlarken bu çalışmadan sağladığınız bilgilerden nasıl yararlanabilirsiniz? Öğrencilerin gereksinmelerini dikkate almaya çalışırken neleri unutmanız gerekir? Bu ve benzeri konularda hatırlayabildiğiniz noktaları not alınız.

ETKİNLİK 3

Okul ve Sınıf Profillerinin Çıkarılması

Bu etkinlik sırasında toplayacağımız bilgiler size hem öğretimi anlatacak hem de yararlı bazı ders materyalleri sağlayacaktır. Okul tek başına var olamaz; kendisini de içine alan daha geniş toplumun bir parçasıdır. Bu etkinlik sizi, okul örgütüne daha geniş bir çerçeveden bakmaya yöneltmektedir.

1. Aşağıdaki sorular sizi bir inceleme veya araştırma yapmaya sevk etmelidir. Bu soruları çeşitli insanlarla konuşarak, kendi gözlem ve incelemelerinizden yararlanarak cevaplayabileceksiniz.

- Okulun tarihi hakkında bilgi edinip içinde bulunduğu ve hizmet sunduğu semti fiziksel, sosyal ve kültürel yönleriyle nasıl tanımlarsınız?
- Veliler okulu düzenli olarak ziyaret ediyor ve okuldaki çalışmalara herhangi bir yönden katılıyorlar mı?
- Okulu başka kimler ziyaret ediyor?
- Yakın çevredeki doktorlar, meclis üyeleri, polisler, diğer ülkelerden gelmiş ziyaretçiler, özel becerileri veya ilgileri olan kişiler arasında okula gelerek öğrencilerle konuşmaya istekli olanlar var mı?
- Müzeler, sergiler, süpermarketler, farklı el sanatlarının icra edildiği yerler gibi, sınıfın düzenli bir gezi programı ile ziyaret edebileceği yerler var mı?
- Fen bilgisi veya sosyal bilgiler derslerindeki çevre incelemeleri kapsamına alınması yararlı olabilecek yerler var mı?
- Okulun bilim, spor, çevre ve temizlik gibi konularda aldığı ödülleri var mı?
- Sınıflardaki öğrenci sayısını, cinsiyete göre dağılımını öğreniniz. Başarı düzeylerine göre oluşturulan sınıflar var mı? Varsa bu uygulamanın olumlu ve olumsuz yönlerini uygulama öğretmeninizle tartışınız. Sınıfın oturma planını (öğrencilerin oturma düzeni, sıraların ve masaların yerleştirilme biçimi vb.) sınıf içi etkileşime etkisini de göz önünde bulundurarak değerlendiriniz. Sizler o sınıf için neler yapabileceğinizi planlayınız.

Aldığınız notlar üzerinde okuldaki uygulama öğretmeni ile görüşünüz. Onun görüş ve önerilerini de katarak etkinlikle ilgili bir rapor hazırlayınız.

ETKİNLİK 4

Derslerin Gözlenmesi

Gözlem formunun nasıl kullanılacağını öğreniniz. Bu amaçla aşağıdaki gözlem formu örneği üzerinde çalışabilirsiniz. İsterseniz, okullardaki uygulama çalışmalarında size rehberlik eden fakülte öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin sizin öğretmenlik becerilerinizi gözlemekte kullanacakları gözlem formu üzerinde de çalışabilirsiniz. Aşağıdaki noktaları göz önünde tutarak üç değişik dersi gözlemeye çalışınız. Her dersle ilgili gözlemlerinizi bu amaçla seçtiğiniz forma kaydetmeyi unutmayınız.

- Gözlem yapacağınız her dersten önce, sınıfın özellikleri, dersin amaçları ve ana hatları ile ilgili bilgi edinmek için öğretmenle bir görüşme yapınız. Öğretmen, sınıfın kendine has özellikleri varsa, derste bazı özel öğretim tekniklerinden yararlanılacaksa bunları size anlatmasını isteyiniz.
- Gözlem yapacağınız dersi başından sonuna kadar izleyiniz. Her gözlemde ayrı bir öğretmeni gözleme olanağı bulabilerseniz sizin için daha iyi olacağını unutmayınız. Her derste gözlemlerinizi ayrı bir forma kaydediniz.
- Gözlem yaptığınız her dersten sonra, gözlemlerinizi gözlediğiniz öğretmenle birlikte gözden geçirin. Gözlemlerinizle ilgili soruları olursa cevaplayınız. Öğretmen, dersi ile ilgili kendi değerlendirmesini öğrenmeye çalışınız.
- Forma kaydettiğiniz gözlemlerinizi değerlendiriniz. Gözlem kayıtlarınızı değerlendirmede kullanırken karşılaştığınız güçlükler olursa bunları bir yere not ediniz. Gözlem formunun kullanılmasını, okullardaki uygulama çalışmalarınızda size rehberlik yapmakta olan fakülte öğretim elemanı ile tartışınız.

Ders Gözlem Formu (gözlem sırasında dikkat edilecek noktalar)

Öğretmen adayı: .....

Sınıf: ..... Tarih: .....

Ders: .....

Öğretmen (ler): .....

Öğrenci sayısı: .....

Dersi planlama: Öğretmen, dersini planlamak veya ona hazırlanmak için dersten önce neler yapmıştır?

Başlangıç: Dersi nasıl başlatmıştır?

Dersin amaçları: Size göre öğretmen bu derste, öğrencilerin neleri öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadır?

Öğretme-öğrenme yaklaşımı: Öğretmen dersini nasıl organize etmekte ve dersi nasıl geliştirmektedir?

Öğretim yöntemleri: Derste öğrencilerin katıldıkları birbirinden farklı etkinlik tipleri nelerdir? Öğretmen, dersin her aşamasını nasıl bir düzenleme ile gerçekleştirmektedir?

İletişim: Öğretmenin sınıftaki ses tonuna dikkat ediniz; öğretmen yönerge veya açıklamaları sunarken ve soru sorarken ses tonundan nasıl yararlanmaktadır? Öğretmen, sınıftan kendisine ulaşan dönütleri nasıl kullanmaktadır?

Etkinlikler arasındaki geçişler: Öğretmen, derste bir etkinlikten diğerine geçişi nasıl sağlamaktadır?

Öğrencilerin yönetimi: Öğretmen, öğrencilerin davranışlarını nasıl yönetmektedir? Sınıfı nasıl güdülemektedir? Bireysel çalışmalar veya grup çalışmalarından nasıl yararlanmaktadır? Övgü ve yaptırımları nasıl kullanmaktadır? Öğretmen, potansiyel rahatsızlık kaynaklarıyla ilgili olarak ne yapmaktadır? Ses tonunu değiştirme, öğrenciye bakma, onun etrafında dolaşma, jest ve mimiklerle iletişimde bulunma gibi araçlardan nasıl yararlanmaktadır?

Dersi bitirme: Öğretmen dersi nasıl bitirmektedir? Dersi toparlama, derste öğrenilenleri özetleme yapıyor mu? Derste olup bitenleri gözden geçiriyor, ileriye yönelik olarak birşeylerden söz ediyor mu? Dersi bitirmesi ve sınıfı boşaltması ne kadar zaman alıyor?

Öğrenci çalışmalarını değerlendirme: Öğretmen, öğrencilerin çalışmalarını ve dersteki ilerlemelerini değerlendirmek için ne yapıyor?

Yukarıda belirtilmeyen başka düşünceler (varsa)

ETKİNLİK 5

Öğretme-Öğrenme Etkinliklerinin Gözlenmesi

Olanak varsa aynı gün içinde, kendi alanınızdan birkaç öğretmenin dersini gözlemeye ve bu yolla, çeşitli öğretme-öğrenme etkinliklerini görmeye çalışınız.

Gözlediğiniz öğretme-öğrenme etkinliklerinin bir listesini yapınız. Bu amaçla, aşağıda verilen örneğe benzer bir formdan yararlanabilirsiniz. Derste bu etkinliklere ayrılan süreleri de gösteriniz. Etkinlikler sırasında öğretmen ve öğrencilerin neler yapmakta olduklarını belirtiniz.

Öğretme-öğrenme etkinlikleri ile ilgili bazı örnekler

Öğretmenin açıklama yapması, öğretmenin soru sorması, ders kitaplarının kullanılması, öğretmenin bir görsel-işitsel araç kullanması (hangi araç olduğu belirtilecek), öğretmenin bir gösteri (demonstrasyon) yapması, öğrencilerin gruplar halinde çalışmaları, öğrencilerin bireysel olarak çalışmaları, öğrencilerin yazılı bir metni okumaları, çalışma yaprakları üzerinde çalışılması, yazı yazılması, çizim yapılması. Ayrıca, öğrencilerin hiçbir öğretme-öğrenme etkinliğine katılmadan sınıfta geçirdikleri zaman ile sınıfta kontrolün sağlanması için harcanan zamanı da not ediniz.

Her dersten sonra, gözlemlerinizi öğretmen ile gözden geçiriniz ve bu görüşme ile ilgili düşüncelerinizi not ediniz.

Derste her bir etkinlik türü için ne kadar zaman harcanmakta olduğunu, yüzdeler şeklinde ifade ediniz.

Bulgularınızı değerlendiriniz ve değerlendirme sonuçlarını not ediniz.

Elde ettiğiniz sonuçları, aynı etkinliği tamamlamış olan diğer arkadaşlarınızla tartışınız. Aşağıdaki noktalarla ilgili ortak görüşlerinizi not ediniz.

- Öğrencilerin gözlenen etkinliklerle ilgili tepkileri
- Öğrencilerin ilgilerinin ve katılımlarının sürdürülebilmesi için etkinliklerin uzunluklarının ne kadar olması gerektiği
- Etkinliklerin genellikle belli bir sıra ile yapılıp yapılmadığı
- Farklı öğretmenlerin değişik yaklaşımlardan, değişik yöntemlerden yararlanıp yararlanmadıkları, zamanı farklı biçimlerde kullanıp kullanmadıkları

- Öğretmenlerin, öğretmekte oldukları sınıf ne olursa olsun kendilerine özgü birer öğretme stillerinin olup olmadığı
- Farklı konu alanlarında değişik yöntemlerden yararlanılıp yararlanılmadığı

Gözlemlerinizi, bunlar üzerindeki çalışmalarınız ve arkadaşlarınızla yaptığınız tartışmalardan, öğretim yöntemlerinin etkililiğine ilişkin olarak çıkardığınız sonuçları yazınız.

Daha sonra öğretmenliğini yapacağınız bir konu ile ilgili bir ders planı hazırlayınız. Bu planda, olabildiği kadar çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanmaya çalışınız. Bu yöntemlerle yapacağınız çalışmaları, hem konunun kendi yapısına uygun bir şekilde öğrenilmesini hem de ders süresince çeşitli etkinliklerden yararlanılmasını sağlayacak bir sıra ve düzene sokunuz.

Çıkardığınız sonuçları ve hazırladığınız ders planını, uygulama çalışmalarınızdan sorumlu fakülte öğretim elemanı ve birlikte çalıştığınız uygulama öğretmeni ile tartışınız.

ETKİNLİK 6

Planlamalar, Ders Kitaplarından Yararlanma

Okuldaki uygulama öğretmeninizle o dönem için hazırladığı (zümre, yıllık plan vb.) planlamalarını inceleyiniz. O hafta işleyeceği dersleri için hazırlamış olduğu, ders konusu ve dersle ilgili hazırlıklarının mümkün ise birer fotokopisini isteyiniz.

İlgili dersin öğretim programını inceleyerek, programda belirtilen kazanımları, bu kazanımlar için önerilen etkinlikleri ve dikkat edilecek hususları uygulama öğretmenlerinin hazırladığı planlarla karşılaştırarak değerlendiriniz ve izlenimlerinizi not ediniz.

Uygulama öğretmeninizin hazırladığı planlardan birisinin sınıfta uygulanışını izleyerek (ders kitaplarının kullanım alanını da göz önüne alarak) planlar ve uygulanışları arasında farklar olup olmadığı, bu farkların nelerden kaynaklandığı, dersin sonunda öngörülen kazanımların öğrencilerde gerçekleşme derecesi hakkında kişisel değerlendirmelerinizi not ediniz.

Öğrenciler ders kitabını, bu kitap hakkında çok az bir bilgi ile kullanmakta olabilirler. Ders kitabında anlatılan bir konuyu anlayabilmeleri için öğrencilere bu kitabı nasıl kullanmaları gerektiği öğretilmelidir. Öğrencilere uygun şekilde yardım edilirse onlar, kendilerine böyle bir güç sağlayabilecek çalışma becerilerini ve stratejileri öğrenebilirler. Vereceğiniz görevleri yerine getirebilmeleri için öğrencilerin, ders kitabındaki metin, grafik, tablo, akış diyagramı, harita vb.ni anlayabilmeleri gerekir. Aksi halde bu görevleri yerine getiremezler.

Aşağıda bir örneği verilen formu inceleyiniz. Az sonra ele alınacak noktaları da göz önünde tutarak ders kitabından, formda ele alınan her bir çalışma stratejisinin uygulanabileceği bir metin belirleyiniz. Metinlerin, dersin olabildiğince değişik bölümleriyle ilgili kısımlardan seçilmiş ve aynı zamanda, derste yapılmakta olan çalışmalarla ilgili olmasını sağlamaya çalışınız.

Ders kitabı üzerinde yapılacak çalışma ile geliştirmek istediğiniz çalışma stratejisini belirleyiniz. Diğer bir deyişle formdaki stratejilerden, üzerinde çalışma yapmak istediğiniz bir tanesini seçiniz.

Seçilen strateji ile ilgili olarak sınıfta yararlanacağınız işlem yolunu, aşağıdaki sorulara cevap verecek şekilde planlayınız.

- Giriş nasıl yapılacak?
  - Öğrenciler bireysel olarak mı, eşli olarak mı, yoksa gruplar halinde mi çalışacaklar?
- Ders kitabından verilen kısmın, örneğin metnin analiz edilmesi sırasında öğrenciler birlikte çalışarak düşüncelerini birbiriyle tartışabilecekleri için eşli çalışma diğerlerinden daha iyi olabilir.
- Süreç boyunca çalışmalar nasıl izlenecek ve kontrol edilecek?
  - Ders sonunda, grupların sınıf tartışmasına katkıları nasıl sağlanacak?

Öğrencilere verdiğiniz görevleri değerlendiriniz. Özellikle öğrencilere zor gelen kısımları not alınız. Bu görevi geliştirmek için ne gibi değişiklikler gerektiğini yazınız?

Ders kitaplarından yararlanma ile ilgili bir örnek

<i>Çalışma stratejisi</i>	<i>Öğretmenin yaptığı</i>	<i>Öğrencinin yaptığı</i>	<i>Takip İşlemi</i>
1 Edinilecek bilgiyi belirleme (Hangi soruya cevap aranacak?)	*Ders kitabından bir metin seçilmesi veya bu amaçla bir metin yazılması *Öğrencilerin metinde neyi bulmaya çalışacaklarının belirtilmesi, örneğin, bir yapının kısımları ve bunların işlevleri, tarihi bir olaydaki eylemlerin sırası *Öğrencilere, metnin ve yapacakları işi gösteren yönergenin verilmesi	Aranan bilgiyi bulmak için metnin taranması, bulunanlar tartışılarak görüş birliği sağlanmaya çalışılması, bilginin ne olduğunun belirlenmesi	Sonuçları gruplar arasında paylaşma ve öğretmen ile tartışma
2 Metin halinde sunulan bilgiyi tablo halinde özetleme	*Özetlenecek bilginin aranıp bulunacağı metnin seçilmesi veya yazılması * Bilgiyi özetleyecek tablonun tasarlanması ve öğrencilere yardım için bu tablonun bazı başlıklarının yazılması *Metnin kopyası ile birlikte, hazırlanan tablo örneği ve öğrencilerin yapacakları işleri gösteren yönergenin öğrencilere verilmesi	Metnin okunarak bilginin bulunması, bu bilgiden yararlanarak tablonun tamamlanması	Sonuçları gruplar arasında paylaşma ve öğretmen ile tartışma. Tablodaki başlıklar ve kapsamaları üzerinde anlaşma
3 Bilgiyi şema veya şekille özetleme	*Yapılacak çalışmayla ilgili bir metin ile şekil veya şemanın seçilmesi *Şekil veya şemadaki yazıların bir kısmının veya tümünün silinip çıkarılması *Öğrencilere, metin, şekil veya şema ile yönergenin verilmesi	Şema veya şekilde gerekli adlandırmaları yapmak için metnin kullanılması	Doğru ad verme konusunda gruplar öğretmenle anlaşır
4 Metin halinde verilen bilgiyi akış şeması halinde özetleme	*Bir işlem yolunu veya süreci içeren bir metnin seçilmesi veya yazılması *Akış şemasının hazırlanıp bazı kısımlarının doldurulması. İlgili kısımda neyin bulunacağı konusunda, metinde yeterli bilgi verilmiş olan kısımların boş bırakılması *Öğrencilere, metnin, akış şemasının ve neler yapılacağını açıklayan yönergenin verilmesi	Akış şemasını görmeden metin üzerinde yapılan çalışma ile, basamaklarda söz edilen yerleri, basamak sayısını ve basamakların adlarını belirleme, metni kullanarak akış şemasını tamamlama	Sonuçlar gruplar arasında paylaşılır, en uygun sonuç şekli üzerinde anlaşmak için öğretmenle tartışılır
5 Verilen bilgileri sıralama veya düzene koyma	*Bir dizi bilgi içeren bir metnin seçilmesi *Metinde, bilgi dizisindeki her basamağın anlatıldığı kısmın yeniden yazılması ve bu kısımların birbirinden ayrılması *Öğrencilere, metnin kısımlarının ve ne yapacaklarını belirten yönergenin verilmesi	Her grupta bütün basamakları (bölüm) içeren tam birer takım vardır. Gruplarda bunlar doğru sırasına konur	Son şekil tartışılır ve en iyi sıra üzerinde anlaşılır
6 Metnin verilen kısmını tamamlayarak	*Bir metnin seçilmesi *Seçilen metnin, anlaşılmasındaki güçlük ve öğrencilerin yetenekleri göz önünde tutularak, her 5'inci, 7'inci, 9'uncu veya 12'inci sözcüğün çıkarılması suretiyle	Öğrenciler parçayı okurlar, boşluklara uyabilecek sözcükleri düşünür ve tartışırlar, anlaşma sağla-	Öğretmen metindeki yerler için önerilen kelimeleri sı-

bütünlük	yeniden yazılması	nınca bunlarla met-	nıfla birlik-
sağlama	*Öğrencilere, hazırlanan metnin ve ne yapılacağını belirten yönergenin verilmesi	ni tamamlarlar	te gözden geçirir

ETKİNLİK 7

Soru Sormayı Gözleme

Öğretmenler sık sık soru sorarlar. Niçin? Soru sorma amaçlarından bazıları şunlardır:

- Öğrencileri öğrenmeye güdüleme
- Dersi, öğrencilerin kendi deneyimleriyle ilişkilendirme
- Öğrencilerin neleri hatırlamakta olduklarını anlama
- Öğrencilerden, öğretim ile ilgili dönüt sağlama
- Öğrencilerin öğrenmekte olup olmadıklarını anlama
- Öğrencilerin düşünmelerini sağlama
- Öğrencilerin, konuşmalarına yardımcı olma
- Problemleri çözme
- Öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerini sağlama
- Sınıfı denetim altına alma

Soru türlerine ilişkin değişik sınıflamalar vardır. Aşağıda verilen sınıflama bunlara bir örnektir. Bu örnek, B. S. Bloom'un editörlüğünü yapmış olduğu, 1956 yılında yayımlanan ve *Taxonomy of Educational Objectives (Eğitim Hedeflerinin Aşamalı Sınıflaması)*, adı ile bilinen bir sınıflamaya dayalıdır. (Bu sınıflama ile ilgili ayrıntılı bilgi, eğitim bilimleri, öğretim yöntemleri ve ölçme ve değerlendirme ile ilgili kaynaklarda bulunabilir.)

Soru türleri

- *Hatırlamayı yoklayan sorular:* Hatırlanması beklenen olgular ve diğer bilgi birikimi öğelerinin sorulduğu sorular. Bunlar, Bloom'un aşamalı sınıflamasında en alt düzeyde yer alan öğrenme ürünlerini yoklayan sorulardır.
- *Önceden belli ve tek bir yanıtı olan sorular:* Bunlar, yukarıda sözü edilen aşamalı sınıflamada **kavrama**, **uygulama** ve **analiz** düzeylerinde yer alan öğrenme ürünlerini yoklayan sorulardır. Bu gibi soruları yanıtlamak için öğrencinin, yoklanan öğrenmelerin bu düzeylerin hangisinde yer aldığına göre değişik zihinsel işlemlerden yararlanması gerekir. Yoklanan öğrenme kavrama düzeyinde ise soruyu yanıtlayabilmek için öğrencinin, öğrenmiş olduklarını, anlamını değiştirmeden farklı bir şekilde ifade etmesi, kendi anlatımı ile ifade etmesi, açıklaması veya yorumlaması gerekir. Yoklanan öğrenme ürünü uygulama düzeyinde ise soruyu yanıtlayabilmek için öğrencinin, öğrenmiş olduklarını, kendisi için yeni olan yani ilk kez karşılaştığı fakat öğrenmiş olduklarıyla içinden çıkabileceği bir durumu anlama, bir sorunu çözmeye kullanması gerekir. Yoklanan öğrenme ürünü analiz düzeyinde ise soruyu yanıtlayabilmek için öğrencinin yine kendisi için yeni olan, yani ilk kez karşılaştığı bir bilgi bütünü veya bütünlüğü olan başkaca bir ürünün parçalarını, parçaları arasındaki ilişkileri ve bütün içinde bu parçaların nasıl bir araya getirilerek bütünleştirilmiş olduğunu belirlemesi gerekir.

- *Önceden belli ve tek bir yanıtı olmayan sorular:* Bunlar, yukarda sözü edilen aşamalı sınıflamada **sentez** düzeyinde yer alan öğrenme ürünlerini yoklayan sorulardır. Bu gibi soruları yanıtlamak için öğrencinin, duruma göre, kendi bilgisi dahilinde bir eşi veya yakın benzeri olmayan bir bilgi bütünü veya bu nitelikte ve bütünlüğü olan başkaca bir ürün ortaya koyması, böyle bir bilgi bütünü veya ürünü oluşturmak için bir plan ya da işlemler takımı oluşturması, böyle bilgi bütünlerini veya ürünleri sınıflama veya açıklamada kullanılabilir nitelikte bir soyut ilişkiler takımı geliştirmesi gerekecektir.
- *Bir değerlendirme sonucunda yanıtlanabilecek sorular:* Bunlar, yukarda sözü edilen aşamalı sınıflamada **değerlendirme** düzeyinde yer alan öğrenme ürünlerini yoklayan sorulardır. Bu gibi soruları yanıtlamak için öğrencinin kendisine verilen, belli amaca hizmet etmek üzere hazırlanmış bir malzeme, bir yöntem vb.nin, mantıksallık, iç tutarlılık gibi iç ölçütlere veya amaca uygunluk, başka koşulları karşılama gibi dış ölçütlere göre bir değerlendirmesini yapması gerekecektir.

Hatırlama ile yanıtlanabilecek soru örnekleri

- Türkiye’de doğum oranı nedir?
- Verilen elektrik devresindeki elemanların adları nelerdir?
- Ankara kenti, hangi enlem üzerindedir?
- Difüzyon ne demektir?

Önceden belli ve tek bir yanıtı olan sorular

- Türkiye’de doğum oranı, Almanya’daki doğum oranına göre nasıldır?
- Elektrik devresinde, lambaların seri bağlanma şekli nasıldır?
- Van, Isparta ve Bursa Türkiye’nin neresindedir?
- Difüzyon ve ozmoz arasında nasıl bir fark vardır?

Önceden belli ve tek bir yanıtı olmayan sorular

- Türkiye’de doğum oranı binde 40’a çıksaydı bunun ülkedeki yaşam standardı üzerinde ne gibi etkileri olurdu?
- Bir elektrik devresindeki lambalar paralel bağlı hale getirilirse neler olabilir?
- Büyük bir sel felaketine uğraması halinde, ... kentinde neler olabilir?
- Canlı dokuda ozmoz olayını göstermek için yararlanılabilecek bir deney ne olabilir?

Bir değerlendirme sonucunda yanıtlanabilecek sorular

- Türkiye’de aileyi küçültmek için hükümetin nasıl bir uygulama yapması gerekir?
- Bir ev için, hangi türden bir elektrik devresi en iyidir; niçin?
- Türkiye’nin nükleer silahlara sahip olması gerekir mi, neden?
- Ders kitabınızda, ozmoz göstermek amacıyla verilen deney düzeni, amacına ne ölçüde bir hizmet sağlamaktadır?

Öğretmenin soru-cevap tekniğinden yararlanacağı farklı dersler seçiniz. Aşağıdaki önerilerden yararlanarak öğretmenin soru sormadaki becerisini gözlemek ve gerekli notları almak için hazırlıklarınızı yapınız.

Dersten önce, sınıftaki öğrencilerin oturma düzenini gösteren bir plan hazırlayınız. Ders başlarken, öğrencilerin aynı düzende oturup oturmadıklarını kontrol etmeyi unutmayınız.

Öğretmenin öğrencilere sorduğu soruları bir listeye yazınız. Bu liste ve plandan yararlanarak, sorulan her sorunun kaçınıcı soru olduğunu, hangi öğrenciye yöneltilen sorudan sonra sorulduğunu ve sorulma amacını belirleyiniz.

- Öğretmenin sorularını hangi öğrencilerin cevapladığını oturma planı üzerinde işaretleyiniz.
- Derste, sınıftaki öğrencilerin tümüne soru sorulmuş olup olmadığını, sınıftaki erkeklere ve kızlara yaklaşık olarak aynı sayıda soru sorulmuş olup olmadığını, sınıfın değişik yerlerinde oturmakta olan öğrencilere yaklaşık aynı sayıda soru sorulmuş olup olmadığını inceleyiniz.

Aşağıdakilere ilişkin gözlemlerinizi not ediniz.

- Öğrencilere, sorunun cevabını düşünmeleri için zaman verilmesi
- Soruların öğrencilere yöneltilmesi ve öğrencilerin isimleriyle çağrılmaları
- Öğrenciler soruyu beklenen şekilde cevaplayamadığında, sorunun farklı bir ifadeyle sorulması veya cevabı bulduracak ipuçları verilmesi
- Övgü ve cesaretlendirmelerden yararlanılması
- Cevapların tümüyle reddedilmesinden kaçınılması
- Öğrencilerin dildeki gelişme düzeylerine uygun bir anlatımdan yararlanılması
- Öğrencilerin cevaplamaya katılımını sağlamak ve onları cesaretlendirmek için göz temasından, jest ve mimiklerden yararlanılması

Dersten sonra, gözlemlerinizi öğretmeninle birlikte gözden geçiriniz.

Soru sorma ile ilgili notlarınızı bir yere yazınız.

Yukarıdaki noktaları göz önünde tutarak, gözlem yapmakta olduğunuz sınıftaki çalışmaların bir bölümü ile ilgili bir soru-cevapla öğretim planı hazırlayınız. Bu planınızı sınıfta uygulayınız ve ders öğretmeni veya öğretmen adayı bir arkadaşınızdan sizi gözleyerek soru sorma becerinize ilişkin olarak size dönüt sağlamasını rica ediniz.

Soruların sınıftaki öğrencilere dağılışı: Sınıfta, öğrenmeye daha çok güdülenmiş olan öğrenciler en önde oturma eğilimi gösterirler. Daha az güdülenmiş olan, daha yavaş öğrenen, sessiz ve sakin oturmak isteyenler ise yanlarda ve köşelerde oturma eğilimi gösterirler. Sınıfın önünde durduğunuz zaman, en çok nereye bakarsınız? Sağa veya sola dönmek, sınıfın köşelerine yönelmek daha zordur. Sınıfta her öğrenciye, aşağı yukarı birbirine yakın sayıda soru yöneltmeye ve onlardan her birine bu kadar soruya yanıt verme olanağı sağlamaya çalışmalısınız. Bunu yapmanın bir yolu sınıf içinde dolaşmanız ve her defasında görüş alanınızda farklı bir öğrenci grubu olacak şekilde durmanızdır.

Kız ve erkek öğrenciler: Soruları daha çok kızlar mı, erkekler mi yanıtlıyor? Yanıtların uzunluğu ve niteliği iki cins için de aynı mı? Cinslerden biri daha sık soru yanıtlıyor veya daha iyi yanıtlar veriyorsa dengeyi sağlamak için nasıl bir yardımda bulunabilirsiniz?

Göz teması: Bir öğrenciye soru sorar ve onun yanıtını dinlerken ona bakınız. Bunu yaparken, sınıfın diğer yerlerinde ne olup bitmekte olduğunu da gözden kaçırmayınız.

Zamanlama: Soruyu sorunuz. Sınıftaki bütün öğrencilerin yanıtı düşünmesi için birkaç saniye bekleyiniz. Soruyu belli bir öğrenciye yöneltmek istiyorsanız, bundan sonra onu adıyla çağırınız ve soruyu yanıtlamasını isteyiniz. Gerekirse, soruyu değişik bir biçimde ifade ediniz; yanıtın bulunmasını çabuklaştırıcı, kolaylaştırıcı önlemlerden yararlanınız. Öğrenci soruyu yanıtlamazsa, diğer bir öğrencinin yanıtlamasını isteyiniz.

Pekiştirme: Yanıtlara olumlu bir yaklaşım içinde olunuz. Yanıtları, olanaklar ölçüsünde iyi karşılayınız ve övünüz. Yanıtla, hiçbir zaman gülmeyiniz; yanıtla alay etmeyiniz; yanıtı dinlememe, duymama, tümüyle reddetme gibi bir davranış içine girmeyiniz. Yanıtın ne kadarından yararlanabilirsiniz o kadarından yararlanınız. Yanıtlayan öğrencinin, başka soruları yanıtlamak için de istek duymasını sağlamaya çalışınız. Yanlış bir yanıtta sizin de sorumluluğunuz bulunabileceğini unutmayınız. Sorunuz açık ve anlaşılır bir soru olmayabilir; çok karmaşık bir soru sormuş olabilirsiniz.

Kullanılan dil: Sorularınız kısa, soruyu ifade etmede kullandığınız dil açık ve anlaşılır olmalıdır. Öğrencilerin, anlayış gösterme, yüreklendirme, şaşkınlığınızı anlatma vb. amaçlarla kullandığınız sözsözsel olmayan işaretleri de anlayabildiklerini unutmayınız.

Planladığınız dersi veya onun bir bölümünü bir sınıfta uygulayınız. Ders öğretmeni veya öğretmen adayı bir arkadaşınızdan dersinizi gözlemesini rica ediniz. Elinizdeki temel nitelikli soruları ona da veriniz. Ondan, dersinizdeki gözlemlerini ilgili forma kaydederek size vermesini; soru sorma becerinizle ilgili gözlemlerini dersten sonra sizinle tartışmasını isteyiniz. Dersinizi kendiniz de değerlendiriniz; soru sorma becerilerinizi geliştirmek için neler yapabileceğinizle ilgili notlar alın.

Soru Sorma Becerileri İle İlgili Gözlem Formu Örneği (gözlem sırasında dikkat edilecek noktalar)

Temel nitelikli sorular: Öğretmen adayı size derste kullanacağı temel nitelikli soruların listesini verecektir. Dersi izlemek için bu listeden yararlanınız. Sorulardan her biri ile ilgili görüşlerinizi belirtiniz. Bunlardan da özellikle, öğrencileri düşünmeye sevk etmek için hazırlanmış olanlar üzerinde durunuz. Arada sorulan ikinci derecede önemli sorularla ilgili görüşlerinizi de belirtebilirsiniz. Görüşlerinizi dersten sonra öğretmen adayı ile tartışınız. Soruların sınıftaki öğrencilere dağılışı: Sınıfta öğrencilerin oturma düzenini gösteren bir plan yapınız. Öğretmenin sınıfın neresinde bulunduğunu işaretleyiniz. Beş dakikalık süre içinde sınıfta hangi öğrencilerin sorulara yanıt verdiğini izleyiniz. Gözlemlerinizi oturma düzenini gösteren plan üzerinde işaretleyiniz. Soruların sınıftaki öğrencilere dağılışı,

- Sorulara yanıt veren öğrencilerin sınıfın neresinde bulunduğunu
- Kaç tane kız, kaç tane erkek öğrencinin soru yanıtladığını gösterecek şekilde özetleyiniz.

Göz teması: Öğretmen adayı soru-yanıt sırasında ilgili öğrenciye bakıyor mu? Bunu yaparken, sınıfın diğer kısımlarında ne olup bittiğini de izleyebiliyor mu?

Zamanlama: Öğretmen adayı, yanıtın düşünülmesine yetecek kadar zaman veriyor mu?

Pekiştirme: Öğretmen adayı verilen her yanıtta yararlanmaya ve sınıftaki öğrenmeleri bu yanıtlara dayandırmaya çalışıyor mu? Öğretmen adayı öğrencileri övüyor mu? Adayın tümüyle reddettiği bir yanıt oldu mu? Oldu ise bu nasıl oldu?

Kullanılan dil: Sorular açık mıydı? Öğretmen adayı, hazır olduğunu, istekliliğini ve tepkisini belirtmek için sözsöz olmayan işaretlerden yararlandı mı?

Soru türleri: Öğretmen adayı, hatırlamayı yoklayan, belli ve tek bir yanıtı olan, belli ve tek bir yanıtı olmayan sorular ve değerlendirme soruları olmak üzere dört değişik düzeyde de soru sordu mu?

ETKİNLİK 8

Dersin Yönetimi ve Sınıfın Kontrolü

Gözlem yaparak, sınıfta olup bitenlerin kontrol altında tutulmasını ve öğrenciler için etkili bir öğretme-öğrenme ortamı oluşturulmasını sağlayan becerileri öğrenmeye çalışınız. Sınıftaki öğretme-öğrenme sürecinin etkili ve verimli bir biçimde işletilmesini sağlayan bu becerilerin öğretmenlik rolünün özünü oluşturduğunu unutmayınız.

Bir dersin tümünü izleyerek, sınıf yönetimine ve sınıftaki öğretme-öğrenme sürecinin işletilmesine ilişkin önlemleri ve bunların nasıl gerçekleştirildiğini gözleyiniz. Bu gözlemlerde, aşağıdaki örneğe benzer bir formdan yararlanabilirsiniz. Gözlem yapacağınız dersten önce öğretmenle bir görüşme yapmayı unutmayınız. Bu görüşme sırasında öğretmene, kullanacağınız gözlem formunu gösterebilir ve gözlem sırasında neleri görmeye çalışacağınızı anlatabilirsiniz.

Dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü ile ilgili gözlemlerde dikkat edilecek noktalar:

Dersin başlangıcında: Öğrencilerin sınıfa girişlerinde kontrol nasıl sağlanıyor? Derse başlamadan önce sınıftaki öğrencilerin yerlerine yerleşmeleri ve dikkatlerini konu üzerine toplamaları için neler yapılıyor? Derse açık ve net bir şekilde başlanması nasıl sağlanıyor? Başka şeylerle ilgilenen ve sınıfa geç giren öğrencilere zaman kaybetmeden müdahale etme amacıyla neler yapılıyor?

Gözlem formunun bu kısmında, Bloom'un okulda öğrenme modelinde, "öğretim hizmetinin niteliği" içindeki temel öğelerden biri olan "öğrenciye, neleri öğreneceğini ve bunun için ne yapması gerektiğini anlatan işaret ve açıklamaların sunulması" ile ilgili önlemlere de yer verilebilir. (Bakınız, B.S.Bloom, *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1995, sayfa: 129-164) D.Ali Özçelik, *Eğitim Programları ve Öğretim*, ÖSYM Eğitim Yayınları 8, Ankara 1989, sayfa: 165-172)

Ders sırasında: Öğrencilere nasıl hitap ediliyor? (Adları kullanılarak mı?) Yönergelerin açık ve anlaşılır olması nasıl sağlanıyor? Öğrencilerle konuşurken nasıl davranılıyor? (Yüzlerine bakılıyor mu?) Sınıfın tümü nasıl görüş alanı içinde tutuluyor; sınıfın her köşesinde olup bitenden nasıl haberdar olunuyor?

Stratejiler: Yüzünü sınıfa dönük tutma, hareketli olma ve sınıf içinde dolaşma ve benzeri önlemler nasıl kullanılıyor? Etkinlikler arasındaki **geçişler** nasıl sağlanıyor? Sınıftaki bütün öğrencilerin derse katılımını sağlamak için sorulardan nasıl yararlanılıyor? Övgü ve cesaretlendirmeler nasıl kullanılıyor?

Gözlem formunun son iki kısmının uygun yerlerinde, Bloom' un okulda öğrenme modelinde, "öğretim hizmetinin niteliği" içindeki temel öğelerden, "öğrencinin öğretme-öğrenme sürecine aktif katılımının kolaylaştırılması ve özendirilmesi", "öğrencinin süreçteki öğrenmelerinin pekiştirilmesi, öğrencilerin öğrenme eksiklerinin belirlenerek

zamanında giderilmesi" ile ilgili önlemlere de yer verilebilir. (Bakınız B.S. Bloom' un yukarıda verilen eseri s: 129-164: D.Ali Özçelik' in yukarıda verilen eseri s: 173-201).

Ders sonunda: Öğrencilerin toparlanması ve sınıftan çıkarılmasında sessizlik ve düzen nasıl sağlanıyor? Bir sonraki ders öğretmenine sınıf nasıl hazırlanıyor?

Yukarda sözü edilen noktalar, aşağıdaki formda öneriler biçiminde sıralanmıştır. Bu liste, ilgili davranışlar gözlemlenince onların karşısına çetele konarak işaretlenmesi için de kullanılabilir. Böyle bir yola gidilecekse listenin başına, gözlenen sınıf, tarih ve saat de yazılmalıdır.

Dersin Yönetimi ve Sınıfın Kontrolü İle İlgili Bazı Öneriler

Dersten önce

- Dersinize iyi hazırlanın; her şeyi açık seçik planlayın.
- Çeşitli etkinliklerden yararlanmaya hazırlanın.
- Planladığımız çalışmanın öğrenci düzeyine uygunluğunu denetleyin.
- Hızlı ve yavaş öğrenen öğrenciler için ek etkinlikler hazırlayın.
- Dersten önce, araç gereç ve gösterilerin kullanıma hazır olup olmadığını denetleyin.
- Olanak varsa, dersten önce sınıfın düzenini gözden geçirin.
- Sınıfa, öğrencilerden önce girin.

Derse başlarken

- Öğrencilerin sınıfa girişlerini kontrol edin.
- Başlamadan önce, öğrencilerin sınıfa yerleşmelerini sağlayın, dikkatlerini derse çekin.
- Kesintiler ve derse geç gelmeler ile ilgili işlemleri çabucak tamamlayın.

Ders sırasında

- Öğrencilerin adlarını öğrenerek onları adları ile çağırın.
- Yönergelerinizi açık bir biçimde ifade edin.
- Öğrencilere konuşurken onların yüzlerine bakın.
- Sınıfı görüş alanında tutarak her köşesinde ne olup bittiğinden haberdar olun.
- Etkinlikleri, öğrencilerin dikkat sürelerine uygun olacak şekilde planlayın.

Hareketlerinizde

- Sınıfa arkanıza dönmeyin.
- Hareketli olun, sınıfın önünde kalmayın, her yanında dolaşın.
- Bir etkinlikten diğerine geçişi dikkatle düzenleyin.
- Öğrencilere soru sorarak sık sık onlardan dönüt alın.
- Sorularınızı sınıfın tümüne yöneltin, bütün öğrencilere soru sorulmuş olmasını sağlayın.
- Övgü ve yüreklendirmelerden yararlanın.
- Öğrenciler için bir yardımcı ve destek olun.

Sorun çıktığında

- Ne yapılması gerekiyorsa uzatmadan yapın.
- Kazanamayacağınız bir tartışmaya girmekten kaçının.
- Kişi üzerinde değil, davranış üzerinde durun.
- Ölçütlerinizi açık bir biçimde ortaya koyun ve ödün vermeyin.
- Gerektiğinde uygun cezaların verilmesinde kararlı ve işlemlerinizde tutarlı olun.

Dersin sonunda

- Dersi bitirmeden önce öğrencilere, toparlanmaları için zaman verin.
- Öğrencilerin ayrılmalarına izin vermeden, sınıfın düzenli olmasını sağlamak için etrafa göz atın.
- Öğrencilerin sınıftan çıkmalarına izin vermeden önce sessizlik ve düzeni sağlayın.

Dersten sonra

- Dersin bir değerlendirmesini yazarak dosyanızda, ders planının arkasına koyun. Yaptığınız yanlışları ve gelecek derste düzeltebileceğiniz eksiklerinizi ayrı ayrı not etmeyi unutmayın.

ETKİNLİK 9

Öğretimde Araç-Gereç Kullanımı ve Yazılı Kaynaklar

Okulda, ne gibi araç gereç ve yazılı kaynaklar bulunduğunu, okulun uygulamakta olduğu kuralları, öğrencilere sağlanabilecek ödülleri ve uygulanabilecek yaptırımları öğrenmeye çalışınız.

Okulda bulunan **öğretme-öğrenme araç gereçlerini ve yazılı kaynakları** öğreniniz. Araç gereç ve kaynaklarla ilgili bu bilgilere, okulda çalıştığınız süre içinde ve özellikle öğretmenlik yapmaya başladığınızda elde ettiğiniz yeni bilgileri de eklemelisiniz.

Gözlem yaptığınız sınıflardaki kitaplıkları, öğrenci etkinliklerini gösteren panoları, sınıfların fiziksel yapılarını inceleyin. Öğrenmeyi olumlu etkileyen **sınıf ortamı** nasıl olmalıdır?

Okulda ve okul içindeki çeşitli bölümlerde bulunan öğretim-öğrenme araç gereçlerini ve yazılı kaynaklarını belirlemek için kullanabileceğiniz formlarla ilgili bir örnek verilmiştir.

Araç gereçler ve yazılı kaynaklar ile ilgili olarak toplanması gereken bilgiler:

Kitaplar

- Sınıftaki değişik derslerde ve sizin alanınızda kullanılan ders kitaplarının adları
- Yukarıda sözü edilen ders kitapları ile ilgili sizin değerlendirmeleriniz
- Öğretmenin kullanımına verilmiş olan başvurma kitapları
- Okul kitaplığında bulunan, alanınızda sınıfın düzeyine uygun kaynak kitaplar
- Öğrenciler tarafından kullanılmakta olan başka kitaplar
- Öğretmen tarafından hazırlanmış olan çalışma yaprakları ve diğer kaynaklar

Materyal üretimi

Öğrencilerin kendi materyallerini hazırlamada yararlanabilecekleri araç gereç ve olanakları

- Neler var, bunlar nerede duruyor; bunları kimler kullanıyor, siz bunları görebilir misiniz?
- Bilgisayar ve kelime işlem (elektronik dizgi) olanakları neler?
- Fotokopi makinesi ve diğer kopya alma araçlarından neler var?

Görsel araç ve gereçler

- Tepegöz, saydamlar (asetat), saydam üzerine yazı yazmak için özel kalemler
- Video göstericisi, video filmleri (kaset)

Öğrencilerin sınıfta kullanabilecekleri bilgisayarlar ve bilgisayar yazılımları Diğer malzemeler

- Haritalar, fen deney araç gereçleri, modeller, şemalar, slaytlar vb. neler var?

- Bunları kim kullanıyor?
- Bunlar nerede saklanıyor?
- Siz bunları nasıl kullanabilirsiniz?

ETKİNLİK 10

Çalışma Yapraklarının Hazırlanması ve Kullanılması

Bir çalışma yaprağı tasarlayarak öğrencilere dağıttınız ve ilgilerini gözlemleyiniz.

Adına bazen işlem yaprakları, alıştırma yaprakları veya çalışma kâğıtları da denen çalışma yaprakları, belli bir konu veya özel bir öğrenci grubu için kullanılmakta olabilir. Genellikle bir dosya kâğıdının bir veya iki yüzünü kaplar. Çalışma yaprakları öğrencilerin, öğretmenin hazırladığı planı izlemeleri ve sınıftaki bütün öğrencilerin etkinliğe katılımının sağlanması için yararlanılabilecek iyi bir araçtır.

Çalışma yapraklarında şunların bulunması gerekir:

- Konuya ilişkin bilgi
- Bu bilgilerden yararlanarak yapılacak görevler

Çalışma yaprakları, öğrencilerin çok az bir öğretmen yardımı ile kullanabileceği nitelikte olmalıdır.

Okul Deneyimi dersinde, farklı öğrenci grupları ile kullanılmak üzere, değişik konularla ilgili iki ya da üç çalışma yaprağı hazırlamanız gerekmektedir.

Çalışma yaprağı hazırlarken atılacak adımların başlıcaları şunlardır:

- Çalışma yaprağından yararlanılarak ulaşılabilecek kazanımın belirlenmesi.
- Kazanıma ulaşmak için öğrencinin yapması gereken çalışmaların belirlenmesi. Bireysel, eşli ve grupla çalışmaların hangisinden yararlanılacağına karar verilmesi.
- Çeşitli etkinliklerden yararlanılmış, öğrencilerin hazır oluş düzeylerine uygunluk sağlanmış, bütün öğrencilerin yapacağı ortak ve sadece çalışmasını erken bitirenlerin yapacağı ek etkinliklere yer verilmiş olup olmadığının denetlenmesi; bunlara uygunluğun sağlanması.
- Çalışma yaprağı tasarımının kâğıt üzerine aktarılması ve yeterli sayıda çoğaltılması.
- Hazırlanan çalışma yaprağının bir sınıfta denenmesi; öğrencilerin deneme sırasındaki davranışlarının, sordukları soruların, çektikleri güçlüklerin not alınması.
- Deneme sonuçlarının değerlendirilmesi; örneğin,
  - Çalışmalar öğrencilere ilginç geldi mi?
  - Çalışmada izlenen sıra uygun muydu?
  - Çalışmanın uzunluğu iyi miydi?
  - Öğrencilerden neler istendiği açık mıydı?

Yukarıdaki gibi sorulara cevap aranması; çalışma yaprağında bu cevapların gerekli olduğunu gösterdiği değişikliklerin yapılması.

Aşağıda bir çalışma yaprağı hazırlama formu örneği verilmiştir. Çalışma yaprağı hazırlarken bu örnekteki önerilerden yararlanabilirsiniz.

Çalışma yaprağı hazırlama ile ilgili öneriler

Yazılar

- Çalışma yaprağını kullanacak olan öğrencilerin düzeylerine uygun sözcük ve cümlelerden yararlanınız.
- Cümlelerinizi kısa tutunuz.
- Öğrencilerin öğrenmelerini istediğiniz *yeni sözcüklerin* altını çiziniz.

Yönergeler

- Yönergeleri, kullanım sırasına göre veriniz.
- Bir defada, sadece bir yönerge veriniz.
- *Soruların veya yapılacak işlemlerin* kolayca görülebilmesini sağlayınız. Sorularla ilgili cevapların çalışma yapraklarının üzerine mi, yoksa deftere mi yazılacağını açıkça belirtiniz.
- Önemli noktaların altını çizerek göze çarpmasını sağlayınız.

Çizelge, grafik ve diğer gösterimler

- Gösterimlerin basit olmasını sağlayınız.
- Gösterime bir başlık yazınız ve kısımlarını açık bir biçimde adlandırınız.
- Olanak varsa renkten yararlanınız.

Sayfa düzeni

- Okumayı kolaylaştıracak şekilde başlıklar kullanınız.
- Birden fazla başlık varsa veya birden çok sayfa kullanılmışsa bunları numaralayınız.
- Çalışma yaprağını hazırlamaya başlamadan önce bir sayfa düzeni tasarlayınız.
- Yapraktaki bölümlerin açık bir şekilde görülmesini sağlayınız.
- Olanak varsa bir kelime işlem (elektronik dizgi) aracından yararlanınız.
- Vurgulama ve etkiyi artırma amacıyla değişik yazı karakterlerinden yararlanınız.
- Çalışma yaprağına *çekici bir görünüm* kazandırınız; onu, *okunmak istenecek* bir hale getiriniz.

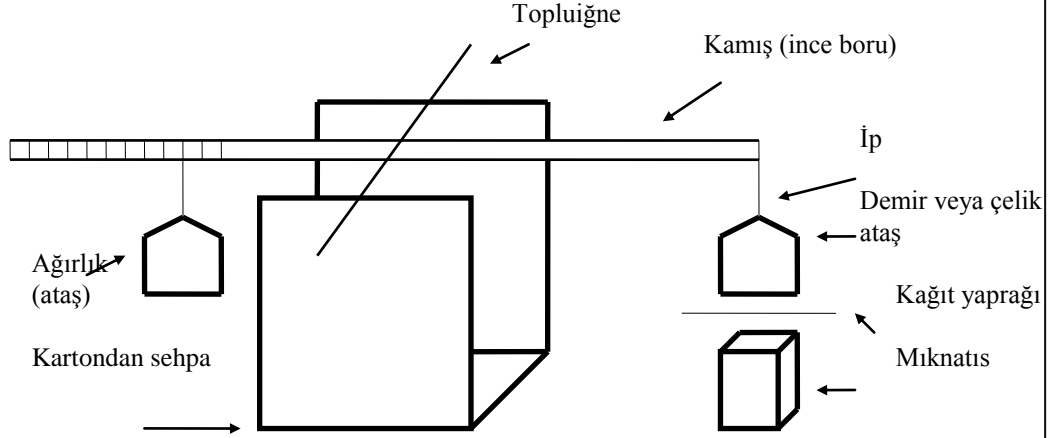
Ön deneme

- Çalışma yaprağınıza son şeklini vermeden önce onu, bir veya iki öğrenci üzerinde deneyiniz. Yaprakta anlaşılmayan yerler varsa onlar size bu yerleri göstereceklerdir.

Çalışma yaprağı örneği

MIKNATISIN KUVVETİ

1 Aşağıdaki gibi bir deney düzeneği hazırlayınız.

2 Bu düzenekte yapacağınız deneylerle tabloyu tamamlayınız.

Ataş ile mıknatıs arasına konan kâğıt sayısı	Kamışın yatay durması için konacağı ağırlığın yer
0	
1	
2	
3	
4	

3 Aşağıdaki soruların cevaplarını defterinize yazınız.

- Neler yaptınız? (Madde madde yazınız.)
- Deneylerden elde ettiğiniz sonuçları grafikte gösteriniz.
- Ataşla mıknatıs arasına konan kâğıt yaprağı sayısı arttıkça ne oluyor, niçin?
- Bir kâğıt yaprağının kalınlığı ne kadardır?

ETKİNLİK 11

Test Hazırlama, Puanlama, Analiz

Bir test hazırlayarak sınıfa uygulayınız; sonuçları analiz ediniz.

Hazırlayacağınız testin, bir yandan sizin derste kazandırmayı hedeflediğiniz bilgi, beceri ve süreçleri, öte yandan da bunların öğrenilmesini sağlamak için derste birer araç olarak yararlandığınız konu veya etkinlikleri, derste ki ağırlıklarına uyumlu biçimde yoklaması gerektiğini unutmayınız. (Buna kapsam geçerliği dendiğini hatırladınız mı?)

Alanınızla ilgili bir dersin son olarak işlenen ünitesi veya sondan birkaç üniteyi kapsayan bölümü ile ilgili bir test planı hazırlayınız. Dersin bu bölümü ile ilgili bir belirtke tablosu yapınız. Tablodaki her bölümden kaç tane veya kaç puanlık soru sorulacağını belirleyiniz. Testte kullanılacak test maddesi (soru) çeşitlerine ve birden fazla çeşit kullanılacaksa bunların her birinden testte kaç madde bulunacağına karar veriniz. Soruların cevaplarına değişik puanlar vermeyi düşünüyorsanız, bir puanlama anahtarı hazırlayınız.

Test planınızı okulda size rehberlik yapan uygulama öğretmeni ve dersinizden sorumlu fakülte öğretim elemanı ile görüşünüz. Bu görüşmelerde, planınızda değişiklik gerektiği ortaya çıkarsa bu değişiklikleri yapınız.

Test planınıza uygun maddeler (test soruları) bulunuz veya böyle maddeler yazınız. Gerekli ise, bulduğunuz veya hazırladığınız maddelerle ilgili puanlama anahtarını hazırlayınız.

Bulduğunuz veya yazdığınız test maddelerini bir test düzenine koyunuz; yazım, çizim ve düzenlemesini yapınız; testinizi yeterli sayıda çoğaltınız; yetkilerden gerekli izni alarak bir sınıftaki öğrencilere uygulayınız.

Olanak varsa, testinizin test ve madde analizlerini yapınız.

- Testinizdeki sorulara verilen cevapları puanlayarak bu puanlar üzerinde test analizi yapınız: yığılma (merkezi eğilim), değişkenlik (varyans) ölçülerini hesaplayınız; test puanlarının güvenilirlik ve geçerliğini tahmin etmeye çalışınız.
- Testinizdeki maddeler (sorular) seçmeli tipte ise, bunlara verilen cevaplar üzerinde madde analizi yapınız: maddelerin güçlüğü, ayırıcılığını tahmin etmeye çalışınız; maddelerin daha nitelikli hale getirilmesi için çeldiricilerinin işlerliğini gözden geçiriniz.

Olanak varsa, testinizdeki her maddeyi (soruyu) dikkatle inceleyiniz.

- Sınıftaki öğrencilerin öğrenme düzeyleri ile ilgili bilgilere göre, beklenenden daha az veya daha fazla öğrencinin doğru cevap vermiş olduğu maddeler var mı? Bu maddeler, başka açılardan nitelikli (kusuru olmayan) maddeler mi?
- Sınıftaki öğrencilerin öğrenme düzeyleri ile ilgili bilgilere ve testten aldıkları puanlara göre, iyi öğrenen öğrencileri diğerlerinden ayırmayan veya beklenenin tersine bir ayırım

yapar görünen maddeler var mı? Bunların beklenen yönde ayırıcı olması ve ayırma güçlerinin artırılması için neler yapılabilir?

Test sonuçlarından yararlanarak, aşağıdaki sorulara cevap bulmaya çalışınız.

- Dersin ele alınan bölümünde hedefler doğrultusunda beklenen ölçüde bir ilerleme sağlanabilmiş midir?
- Testte sadece bir ünite ele alınmışsa bu ünitenin hangi bölümlerinde, birden fazla ünite ele alınmışsa bu ünitelerin hangilerinde öğrenme düzeyi en yüksek ve en düşük olmuştur?
- Testte kapsanan konular, beceriler ve süreçlerle ilgili yanlış anlamalar ve öğrenme eksikleri nerelerde toplanmaktadır?

Yaptığınız test geliştirme çalışması ile ilgili kısa bir rapor hazırlayınız. Raporunuzu, size rehberlik eden uygulama öğretmeni ve fakülte öğretim elemanı ile gözden geçiriniz.

Not: Resim-iş, müzik ve beden eğitimi gibi derslerle, uygulamalı derslerde yukarıdaki gibi seçmeli testler hazırlanmayacak; performans testi tipi araçların hazırlanması yoluna gidilecektir.

ETKİNLİK 12

Mikro Öğretim Uygulaması

Her öğretmen adayından, bir konu veya davranışı fakültedeki sınıf arkadaşlarından oluşan bir gruba, beş dakikalık bir süre içinde öğretmesi istenecektir. Öğretim, videoya kaydedilecektir. Gruptaki öğretmen adayları, öğretim yapan arkadaşlarının yaptıklarını, bu amaçla hazırlanmış bir form üzerinde değerlendireceklerdir. Video kayıtları bütün gruba gösterilecek ve öğretmenlik yapan adayların durumları birlikte değerlendirilecektir.

Mikro öğretim teknikleri ile yapılacak ilk çalışmalarda **açıklama yapma** becerisinin geliştirilmesi beklenir. Çünkü bu, öğretmenlikte sıkça yararlanılan bir beceridir. Bu nedenle aşağıda, mikro öğretim teknikleri ile açıklama yapma becerisinin geliştirilmesi üzerinde durulmaktadır. Diğer öğretmenlik becerilerinin geliştirilmesi ile ilgili mikro öğretim çalışmalarının da buna benzer bir şekilde düzenlenebileceği açıktır.

Bir iletişim becerisi olan açıklama yapma, bilgi aktarma ve anlayış kazandırmada etkili bir araçtır. Ancak, istenen sonuçları verebilecek bir açıklama için çok iyi bir hazırlık yapılmış olması gerekir.

Mikro öğretimden önce yapılacak işler

1. Yapacağınız açıklama ile ilgili hazırlıklar:

İyi bildiğiniz ve açıklayabileceğinizi düşündüğünüz bir konu seçiniz. Bu amaçla, sizin alanınızdan bir konuyu, çalışmalarınızdan edindiğiniz bir deneyimi, ilginizi çeken bir şeyi seçmiş olabilirsiniz. Açıklamanızı öğretmen adayı arkadaşlarınıza yaparsanız, onların bilmedikleri ve ilgilerini çekecek bir konu seçmeniz iyi olur.

Seçtiğiniz konuda bildiklerinizi gözden geçirin. Bu konuda **gerçekten** çok şey biliyor musunuz? Bildiklerinizi, yeni ve ilgi çekici bilgilerle zenginleştirmeye çalışınız.

Beş dakikadan daha uzun olmayacak bir açıklama hazırlayınız. Üzerinde duracağınız düşüncelerin bir listesini yapınız. Bu düşüncelerden her biri üzerinde iyice düşününüz. Sorulabilecek sorular üzerinde durunuz. Açıklamanızın her bölümünü nasıl sunacağınızı, hangi sözcükleri kullanacağınızı, hangi öğretme-öğrenme araç gereçlerinden yararlanacağınızı kararlaştırınız. Açıklamanın her bölümü ile diğerleri arasında nasıl bir ilişki kuracağınızı belirleyiniz. Açıklamanızın bir özetini yapınız.

Başlangıcın çok önemli olduğunu, sınıfı öğrenmeye güdülediğini ve öğrenmeye uygun bir ortam hazırladığını unutmayınız.

Kullanacağınız yazılı kaynakları ve tepegöz saydamları gibi öğretme-öğrenme araç gereçlerini hazırlayınız.

Öğretme sırasında yararlanabileceğiniz kısa notlar hazırlamayı unutmayınız. Ancak, açıklama yaparken sakın bu notları okuma yoluna gitmeyiniz.

Açıklamanızı sunarken, dili kullanma, ses tonu değişiklikleri, jest ve mimiklerden yararlanma, hareketleriniz ve görünümünüz, grupla ilişkileriniz ile ilgili olarak neler yapacağınızı iyice düşününüz.

Açıklama (sunuş) üzerinde yeterince alıştırma, yani prova yapınız.

Zamanlamanın iyi olup olmadığını kontrol ediniz.

Gereksinme duyabileceğiniz her şeyin hazır, istediğiniz yerlerde, uygun bir sırada olmasını sağlayınız.

Hazırlıklarınızı, aşağıda bir örneği verilen formdan yararlanarak kontrol ediniz.

2. Diğer öğretmen adaylarının yapacakları açıklamalar ile ilgili hazırlıklar:

- 6-10 kişilik gruplar oluşturunuz.
- Her grupta yapılacak çekimleri, bu çekimlerin her birinde açıklamayı yapacak, video kamerasını kullanacak, zamanı tutacak kişileri belirleyiniz. Gruptaki her çekimde bu rolleri üstlenen kişilerin değişmesi gerektiğini unutmayınız.
- Her gruptaki video çekimlerinde, yukardaki üç rolü üstlenenlerin dışında kalanların dinleyici grubunu oluşturmaları ve açıklama hakkında notlar almaları için gerekli hazırlıkları yapınız.

Mikro öğretim sırasında yapılacak işler

- Sıradaki ilk kişinin açıklamasını yapması ve çalışmanın video kaydının yapılması
- Çalışma ve kayıt sırasında, zamanı tutan üyenin, dört dakika dolduğunda masaya vurarak bir dakikalık zaman kaldığını haber vermesi; beş dakika dolduğunda masaya iki kere vurması.

Zamanı ayarlama, çok önemli bir öğretmenlik becerisidir. Onun için, beş dakika dolduğunda açıklama yapan kişi, açıklamasını bitirememiş olsa bile durmalıdır. Hiçbir öğretmen adayının açıklamasına, beş dakika dolduktan sonra da devam etmesine izin verilmemelidir.

- Dinleyici rolünde olanların, notlarına bakarak gözlem formunu doldurmaları.

Açıklama yapan öğretmen adayı da, kendi açıklaması ile ilgili izlenimlerine dayanarak bir form doldurmalıdır.

- Sıradaki ikinci kişinin açıklamasına ve bu çalışmanın video kaydına geçilmesi; gruptaki bütün adayların açıklamaları ve bunlarla ilgili kayıt, değerlendirme vb. işlemlerinin aynı şekilde tamamlanması.
- Okul Deneyimi dersini yürüten fakülte öğretim elemanının, beş dakikalık kayıtları öğretmen adaylarına birer birer izletmesi. Her kaydın izlenmesinden sonra öğretim

elemanının, tartışma ve değerlendirme çalışmalarını başlatması ve ilk sözü açıklamayı yapan öğretmen adayına vermesi.

Tartışma ve değerlendirme sırasında öğretmen adayı, kendi açıklaması ile ilgili görüş ve önerileri dikkatle not almalıdır. Sonra da kendi açıklamasının, bunları özetleyen bir değerlendirmesini yapmalıdır.

- Bütün öğretmen adaylarının açıklamaları bu şekilde gözden geçirildikten sonra fakülte öğretim elemanının, üzerinde durulmuş olan noktaları özetlemesi ve daha sonra yapılacak olan mikro öğretim çalışmasını tanıtması.
- Öğretmen adaylarının, tamamladıkları çalışmadaki deneyimlerinden yararlanarak, aynı amaçla yararlanabilecekleri beş dakikalık yeni bir mikro öğretim hazırlığı daha yapmaları.
- Mikro öğretim çalışmasının, yeni hazırlıkların görülmesi için bir-iki hafta içinde tekrarlanması; öğretmen adaylarının üzerinde çalışılmakta olan becerilerini en son şekliyle ortaya koymaya çalışmaları.

Mikro öğretimle ilgili değerlendirme formu

	Evet	Kısmen	Hayır
Dersin başlangıcı ilgi çekici mi?	( )	( )	( )
Üzerinde durulan düşüncelerin neler olduğu açık mı?	( )	( )	( )
Üzerinde durulan düşüncelerin sırası açık mı?	( )	( )	( )
Dinleyenlere not alma imkanı verildi mi?	( )	( )	( )
Sorulardan yararlandı mı?	( )	( )	( )
Görsel araç gereçlerden yararlandı mı?	( )	( )	( )
İlgi çekici örnekler verildi mi?	( )	( )	( )
Özetleme yapıldı mı?	( )	( )	( )
Zaman iyi ayarlandı mı?	( )	( )	( )
Sunuşta	İyi	Tatmin edici	Dikkat gerekli
Sesin şiddeti, derecesi, değişimi, konuşma hızı	( )	( )	( )
Duraklamalardan yararlanma	( )	( )	( )
Kullanılan dil, dilde akıcılık	( )	( )	( )
Dinleyicilerle göz teması	( )	( )	( )
Jest ve mimikler	( )	( )	( )
Yüz ifadesi	( )	( )	( )
Görsel araç gereçler	( )	( )	( )
Heyecan-coşku	( )	( )	( )

ETKİNLİK 13

Okulun Örgüt Yapısı, Okul Müdürünün Görevleri

Uygulama okulundaki diğer öğretmen adayları ile ilişki kurarak okul müdüründen bir randevu alınız. Müdürdan, okuldaki öğretmen adaylarıyla bir toplantı düzenlenmesi, toplantıda okulun genel sorunları hakkında bilgi verilmesi ve soruların cevaplanması konusunda yardımlarını rica ediniz.

Uygulama okulu müdürüyle yapılacak toplantıda sorabileceğiniz sorulardan bazıları şunlar olabilir:

- a . Okul yönetiminin yapısı
- b . Okul müdürünün:
  - Okuldaki çalışmalarla ilgili başlıca amaçları,
  - Okuldaki öğretmenlerden beklentileri,
  - Yeni öğretmenlerin okula ve görevlerine uyum sağlamalarındaki rolü,
  - Başarılı öğretmenlerin özelliklerine yönelik görüşleri,
  - Öğrenci ve öğretmenlerde görmek istediği davranışlar nelerdir?

Sizler, birkaç haftadır uygulama okulundasınız. Okuldaki yaşantılarınız ve yukardaki önerilerden yararlanarak, sizin ve arkadaşlarınızın okul müdürüyle yapılacak bir toplantıda tartışılmasını isteyebileceğiniz soruların neler olduğunu düşününüz; düşündüklerinizi bir yere yazınız. Gerekli görürseniz yazdığınız soruları değişikliğe uğratabilir; bunlara yenilerini ekleyebilirsiniz. Bu şekildeki bir çalışmayla, üzerinde tartışmak istediğiniz sorular konusunda arkadaşlarınızla görüş birliğine ulaşmaya çalışınız. Bu soruların bir kopyasını, toplantıdan önce okul müdürüne veriniz.

Uygulama okulu müdürü konuşurken onun söyledikleriyle ilgili notlar alınız. Daha sonra bu notlarınızı gözden geçirin ve göreve yeni başladığınızda sizin için önemli olabilecek noktaları belirlemeye çalışınız. Sizden nelerin beklenebileceği, okula katkıda bulunmak için neler yapabileceğiniz, okul müdürünün öğretmenlerde görmek istediği özelliklere sahip olup olmadığınız vb. konularda açıklığa varmaya çalışınız.

Bunlara ek olarak okulda müdür ve müdür yardımcıları ile öğretmenler arasındaki ilişkileri gözlemleyiniz. Hangi tür ilişkilerin okul atmosferine olumlu katkı sağlayabileceğini araştırıp sınıfta ve okulda yazılı olmayan kuralları ya da ilişkileri belirleyerek raporunuza ekleyiniz.

ETKİNLİK 14

Sistemsal ve Kurumsal İşleyişler

Eğitim-öğretim faaliyetlerinin daha kolay yürütülmesini sağlayan sistemsal işleyişlerden olan, E-Okul, Mernis, Mebbis, Akıllı Tahta Kullanımı, Vbs, İks, Mtsas, Tefbis, Hie Modülü vb.nin nasıl ve ne amaçla kullanıldığını uygulama öğretmeninizden öğrenerek özetleyiniz. (Not giriş, sınav kayıtları, veli ve öğrenci bilgilendirme vb.)

İlgili mevzuat ve uygulamalara dayalı olarak okullarda öğretmenler tarafından yürütülen diğer faaliyetlerin işleyişi hakkında bilgi sahibi olmak için uygulama öğretmeninizden nöbet tutma, törenleri yönetme, etkinlikleri yönetme, toplantılara katılma, rehberlik çalışmaları yapma, sosyal etkinlikler ve eğitici kulüpler, izinler, sorumluluklar, formlar, ölçekler, anketler vb.kurumsal işleyişler hakkında bilgi alıp aşağıdaki soruları göz önünde bulundurarak bir değerlendirme yazınız.

Nöbet tutma sistemi nasıl işliyor? Sınıf/şube rehber öğretmenlerinin görevleri, öğrenci kulübü temsilcisinin görevleri nelerdir? Okullarda yapılan sosyal etkinlikler, törenler nelerdir?, Törenler yapılırken uyulacak esaslar nelerdir?, Okullarda kutlanan milli bayramlar, dini bayramlar ve yerel kurtuluş günleri nelerdir?, Bayramlar kutlanırken uyulacak esaslar nelerdir?, Okullarda etkinlik yapılan belirli gün ve haftalar nelerdir?, Belirli gün ve haftalar kutlanırken uyulacak esaslar nelerdir?, Sosyal etkinliklerle ilgili tutulacak defter ve evraklar nelerdir?

ETKİNLİK 15

Okul Deneyimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi

Öğretmenlik deneyimi çalışmalarınızda bugüne kadar edindiğiniz deneyimleri bir araya getirerek bütünleştirmek ve böylece öğretmenlik uygulaması için hazırlıklarınızı ilerletmek için aşağıdaki işlemleri yapınız.

- Öğretmenlik dosyanızı baştan sona dikkatle inceleyiniz. Dosyanızın düzenli, her etkinliğe ilişkin notlarınızın tamam ve yerinde olmasını sağlayınız.
- Dersle ilgili notlarınız ve değerlendirmelerinizin dosyanızda tam olarak yer almış olmasını sağlayınız.
- Dönem boyunca göstermiş olduğunuz gelişmeyi ve yapmış olduğunuz çalışmaları, birlikte çalıştığınız fakülte öğretim elemanı ve uygulama öğretmenleri ile gözden geçiriniz.

Kendi değerlendirmeleriniz ile fakülte öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve varsa sınıf arkadaşınızın değerlendirmelerini yazılı olarak özetleyiniz ve bu özeti dosyanıza koyunuz.

BÖLÜM 2

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI

Dersin yapısı ve kapsamı

Öğretmenlik uygulamasında geçen on dört hafta boyunca sınıfınızı değişik çalışmalarda gözleyebilecek, değişik sınıflarda öğretmenlik yapabilecek ve öğretmen olmanın ne demek olduğunu daha iyi anlayabileceksiniz.

Öğretmen adayı olarak sizden, normalde bir öğretmene verilen haftalık ders saatinin yarısı kadar ders saatinde öğretmenlik yapmanız kalan zamanı hazırlık ve takip çalışmaları ile geçirmeniz istenmelidir. Size yardımcı olacak uygulama öğretmeni, çalışmalarınız süresince sizin kendisine kolayca erişebileceğiniz bir yerde hazır bulunmalı; bütün çalışmalarınızda size yardım ve destek sağlamalıdır.

Uygulama öğretmeni, öğretmen adayı olarak sizin derslerinizi belli bir programa göre baştan sona gözlemeli; ancak bu, her dersinizin gözlenmesi şeklinde olmamalıdır. Öğretmen, izlediği dersle ilgili gözlemlerini gözlem formuna işlemeli ve dersin tamamını, dersten sonra sizinle gözden geçirmelidir. Siz de, öğretmenle görüşmenizde üzerinde durulan noktaları, bunlarla ilgili önerileri dikkatle not almalı; bu öneriler üzerinde düşünmeli; çalışmalarınıza, bunları da dikkate alarak devam etmelisiniz.

Uygulama öğretmeni, size rehberlik etmek ve yardımcı olmak için yanınızdadır. Bunun için sizinle yakın bir iş birliği içinde olacaktır. Ancak, her dersinizle ilgili hazırlıkların yapılmasından, dersin planlanan şekilde gerçekleştirilmesinden ve dersten sonra yapılacak işlerin tamamlanmasından siz sorumlusunuz. Öğretmenlik uygulamasında başka bir öğretmen adayı ile birlikte çalışıp yardımlaşabilirsiniz. Ancak bu durumda, sorumlulukları eşit olarak paylaşmanız gerekir.

Deneyimlerin kaydı ve rapor haline getirilmesi

Öğretmenlik uygulaması ile ilgili olarak tutacağınız **dosya** çok önemlidir. Bu dosyanın içindeki yaprakların, kolayca ekleme veya çıkarma yapmaya izin verecek şekilde spiral ciltli veya benzeri bir biçimde birleştirilmiş olması tercih edilmelidir. Çünkü, örneğin, öğretmenliğini yaptığımız derslerle ilgili notlarınızı, her ders için ayrı bir bölümde ve bölüm içinde kronolojik sırada olmak üzere dosyanıza yerleştirmek isteyebileceğiniz gibi, öğretmenliğini yapmadığımız derslerle ilgili notlarınız ile birlikte yerleştirerek dosyanızda bir notlar bölümü oluşturmak da isteyebilirsiniz. Dosyanızın başına, bütün dönem içinde, her dersle ilgili çalışma programınızı, bununla ilgili zaman çizelgenizi ve birlikte çalışacağımız sınıfların listesini koymayı unutmayınız. Dosyanızdaki kayıtlara her dersle ilgili olarak kullandığımız veya öğrencilere kullandırdığımız çalışma yapraklarının, diğer

kâğıtların, dersle ilgili kendi değerlendirmelerinizin ve varsa başkaları tarafından yapılan gözlemlerle ilgili formların örneklerini de ekleyiniz. Dosyanızın başka bir bölümünde de, okuldaki öğretmenlerin isimleri, okulda uyulması gereken kurallar, yönerge ve yönetmelikler gibi genel konulara ışık tutan kâğıtları toplayabilirsiniz. Genel olarak öğretmenlik uygulaması dosyanızda bulunması gereken bilgi ve belgeler şunlardır:

- Öğretmen adayının kendisini tanıtan fotoğraflı özgeçmişi,
- Uygulama yaptığı okulu tanıtan bir yazı
- Ders izleme formu ve yeterli devamı gösteren, uygulama okulu müdürlüğünce onaylanmış devam çizelgesi
- Günlük ders planları
- Okul rehberlik hizmetleri ve eğitsel kolların çalışma programları
- “Kaynaştırma Programına” tabi öğrenciler için hazırlanan Bireyselleştirilmiş Eğitim Planları (BEP) ve bu planların hazırlanışı ile ilgili rapor
- İlgili bölüm ve ana bilim dalının isteyeceği diğer belgeler
- Milli Eğitimle ilgili kanun, tüzük ve yönetmelikler (istendiği takdirde)
  - Anayasanın eğitimle ilgili maddeleri.
  - 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun ilgili maddeleri.
  - 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel kanunu.
  - MEB Aday Memurları Yetiştirme yönergesi.
  - Okul rehberlik hizmetleri ve kulüp çalışmaları yönetmeliği.

Okulda bulunduğunuz zamanlarda, dosyanız her zaman yanınızda olmalıdır. Dosyanızı sürekli olarak ve dikkatle güncelleştirmelisiniz. O güne kadar yapmış olduğunuz her dersle ilgili değerlendirmeler tamamlanmış; daha sonra yapacağınız dersinizin planı da ya tam olarak ya da ana çizgileriyle hazırlanmış olmalıdır.

Birlikte çalışmakta olduğunuz uygulama öğretmenleri, okul müdürü ve uygulama çalışmalarınızda size rehberlik etmekte olan ve diğer fakülte öğretim elemanları dosyanızı incelemek isteyebilirler. Çünkü bu dosya, sizin çalışmalarınızla ilgili değerlendirmelerin önemli bir bölümünü içerir. Dersinizi ilgili öğretim elemanı ve uygulama öğretmeninden başka kişiler de gözlemeye gelirse dosyanızı onlara da gösteriniz. Dersinizi gözlemekte olan kişi dosyanıza bakarak sizin bu sınıfta, gözlemekte olduğunuz dersle ilgili olarak ne kadar çalışma yapmış olduğunuzu ve gözlediği dersin bu çalışma programı içinde nasıl bir yere

oturduğunu görebilir. Böylece siz, örneğin, iyi bir öğretmenlik örneği verirseniz, ders planınız pek iyi olmasa da çok olumsuz eleştirilerin hedefi olmaktan kurtulabilirsiniz. Ancak, hem öğretmenliğinizin hem de ders planınızın yetersiz olması, sizin için ciddi sonuçlara yol açacaktır.

Zaman zaman, uygulama çalışmalarınızda size rehberlik eden fakülte öğretim elemanı ile bir araya gelerek, göstermiş olduğunuz gelişmeleri gözden geçireceksiniz. Mesleki gelişmeniz için gelecekte gerçekleştirmeye çalışacağınız hedefleri saptayacaksınız. Bu tür değerlendirme görüşmelerinde kendi görüşlerinizi belirtirken size yardımcı olmak üzere, okuldaki uygulama çalışmaları süresince gösterdiğiniz mesleki gelişimle ilgili notlar tutmaya çalışınız. Her hafta sonunda, hafta içinde yapmış olduğunuz çalışmaları ve bu çalışmaların ürünü olarak mesleki açıdan sağladığımız gelişmeleri notlar halinde bir yere yazınız. Bu notları alırken, deneyimlerinize olumlu açıdan bakmaya çalışınız. Özellikle olumlu gelişmeler üzerinde durunuz. Zayıf yönleriniz ile ilgili olarak da, bunları nasıl düzeltebileceğinize ilişkin öneriler geliştirmeye çalışınız.

Öğretmenlik uygulamasındaki başarınızın değerlendirilmesi

Öğretmenlik uygulamasındaki başarınızın değerlendirmesi, uygulamadan sorumlu fakülte öğretim elemanı ve derslerinde birlikte çalışmış olduğunuz uygulama öğretmenleri tarafından yapılacaktır.

Sizin öğretmenlik uygulamasında gösterdiğiniz gelişmeler ve eriştiğiniz öğrenme düzeyi, öğretmenlik becerileri esas alınarak, yani bu becerilere göre izlenecektir. İzlemede aşağıdaki iki yoldan yararlanılacaktır.

Derslerinizden bazılarının dikkatle gözlenmesi. İzleme sırasında kaç tane dersinizde gözlem yapılacağı fakülteniz ve uygulama okulu tarafından birlikte belirlenecektir. Gözlenecek olan her dersinizde, derse başlamadan önce, ders planınızın bir kopyasını gözlem yapacak kişiye vermeniz gerekmektedir. Gözlem yapan kişi, gözlemlerini gözlem formuna işleyecektir. Ders sonunda gözlemci size, gözlemlerini kaydetmiş olduğu formu veya gözlemlerini içeren bir raporu vermeli; güçlü ve zayıf yönlerinize ilişkin dönüt sağlama amacıyla ulaştığı sonuçları, sizinle birlikte gözden geçirmelidir.

Gözlemciden alınabilecek dönütler, büyük olasılıkla, övgüler, eleştiriler ve bazı işlerin daha iyi nasıl yapılabilmesine ilişkin önerilerden oluşacaktır. Dönüt sağlanırken bunlar, önem sırasına göre ele alınmalıdır. Sağlanan dönütler, bütün önemli noktaları kapsayacak ve dersin amaçlarına uygun düşecek bir düzende olmalıdır. Dönüt sağlama amacıyla yapılan görüşmelerde, öğretmen adayına aktif katılım olanağı sağlanmalıdır.

Gelişmelerin ve erişilen düzeyin profil halinde gösterilmesi. Profil, öğretmenlik becerilerinizdeki gelişmelerin beceri gruplarına göre ayrı ayrı özetlenmesine elverişli bir araçtır. Öğretmenlik uygulamasındaki başarılarınızı özetleyen bir profil hazırlanması ve bu profilin ders sonunda size verilmesi gerekir. Öğretmenlik becerilerindeki durumunuzu

gösteren profile karşı olumlu bir yaklaşım içinde olmaya, ondan yararlanmaya çalışmalısınız. Profili sadece bir değerlendirme sonucu olarak değil, gelecekteki mesleki gelişmelerinize bir temel, onlar için bir başlangıç noktası olarak da kullanma çabası içinde olmalısınız.

Öğretmenlik becerilerinde sağladığımız gelişmeleri özetleyen profilden başka bir amaçla da yararlanabilirsiniz. Öğretmenlik uygulamalarının ortalarındayken böyle bir profil hazırlanabilirse bu sizin için çok yararlı olabilir. Bu profilden yararlanarak, öğretmenlik becerilerinin hangilerinde zayıf, yani gelişme ihtiyacı içinde olduğunuzu zamanında görebilirsiniz. Zayıf taraflarınızı, öğretmenlik uygulaması bitmeden önce düzelterek öğretmenliğe çok iyi bir şekilde hazırlanma olanağı bulabilirsiniz.

Okuldaki davranışlarınız

Devam durumu. Okula zamanında gitmelisiniz. Başka türlü bir düzenleme söz konusu değilse, okuldaki diğer personelin günlük çalışma saatlerine siz de aynen uymalısınız. *Devamsızlık* hakkınız bulunmamaktadır. Hasta olduğunuzda rapor alıp uygulama okulunuzun müdürüne veya müdür yardımcılara vereceksiniz (Zorunlu haller dışında rapor almanız uygun olmaz). Rapor alarak okula gidemeyeceğiniz zaman içinde öğretmenlik yapmanız planlanmışsa, derste ne yapmayı planlamış olduğunuzu, ders öğretmenine mutlaka en erken zamanda iletmeli olmalısınız. Okul ilgililerine ve çalışmalarınızda size rehberlik eden fakülte öğretim elemanlarına uygun şekilde ulaşabileceğiniz telefon numaralarını öğrenerek bir yere not etmek sizin görevinizdir.

Kıyafet. Görünümünüz temiz, bakımlı ve düzenli olmalıdır. Okulda öğretmenlerden beklenen şekilde giyinmiş olmalısınız. Öğretmenlerden beklenmeyen derecede informal ya da farklı bir giyim kuşama okula gitmeyiniz. Okul yetkililerinin sizi, öğretim elemanları içinde ve geçici bir zaman için onlardan biri olarak göreceğini unutmayınız. Okuldaki öğretmenlerden biri olarak görülmenizi kolaylaştıracak şekilde davranınız. Okuldaki çalışmalarınız sırasında, kişisel eşyalarınızın temiz, bakımlı ve düzenli olmasına özen gösteriniz.

Eğitsel kol çalışmalarını. Uygulama yapmakta olduğunuz okuldaki eğitsel kol çalışmalarına katkıda bulunmaya çalışmalısınız. Ayrıca, öğretmenlerin öğretim görevleri dışında ne gibi görevler yaptıklarını da öğrenmeli; bu görevlerinde, elinizden geldiği ölçüde onlara yardımcı olmalısınız.

Okulun kuralları. Öğrencilerin uymak zorunda oldukları kuralları mutlaka öğrenmeli; öğrencilerin bu kurallara uymalarını sağlama çabalarında okulun sürekli personeline yardımcı olmalısınız. Öğrencilerin okulun kurallarına uymalarının sağlanması ve derste öğretme-öğrenmeye elverişli bir düzenin kurulması konularında, birlikte çalışmakta olduğunuz uygulama öğretmenleri size önerilerde bulunacaklar ve çalışmalarınızda size bu konuda destek olacaklardır.

Koşullar ne olursa olsun, hiçbir durumda öğrencilere vurmamanız, onları tokatlamamanız, onlara herhangi bir fiziksel ceza uygulamasında bulunmamanız gerektiğini asla unutmamalısınız!

İletişim. Birlikte çalıştığınız uygulama öğretmeni, uygulama çalışmalarınızda size rehberlik eden fakülte öğretim elemanı ve kendiniz arasında, gerekli haber ve düşünce alışverişini sağlamak için, yeterince sıklıkla işleyen, açık bir iletişim ortamı oluşturunuz. Okuldaki uygulama çalışmalarınızı, size sunulan öneri ve yardımlar karşısında dürüst ve açık bir tutum sergileyerek, bu öneri ve yardımlardan yararlanmaya çalışarak devam ettiriniz. Çalışmalarınızla sağladığınız gelişmeleri değerlendiriniz. Deneyimleriniz üzerinde düşününüz. Geliştirme çabalarınızı, güçlü yönleriniz üzerine temellendirmeye; gelişmelerinizde süreklilik sağlamaya çalışınız.

Uygulama çalışmalarınızda başarılar dileriz.

EKLER

Bu bölümde, önce “**Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu-1**” verilmiştir (EK-1). Gözlem sonuçlarının, bu form üzerinde E (Eksiği var), K (Kabul edilebilir); İ (İyi yetişmiş) seçeneklerinden biri seçilerek işaretlenmesi ve formun sonundaki açıklama kullanılarak hesaplanması gerekmektedir. “**Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu-2**” ise uygulama öğretmeninin sisteminde (Mebis) bulunmaktadır ve haftalık olarak her bir öğretmen adayı için uygulama öğretmeni tarafından doldurulmaktadır.

İkinci olarak ise, öğretmenlik uygulaması değerlendirme sürecinde adayın öğretim uygulamaları gözlenirken göz önüne alınacak ilkelerin kuramsal çerçevesi açıklanmıştır (EK-3).

Uygulama öğretmeninin sisteminde (Mebis) kayıtlı olan akademisyenin dolduracağı form da eklenmiştir (EK-4).

Bu bölümde daha sonra, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerine kullanılacak olan öğretmen adayı devam takip çizelgeleri (EK-5, EK-6) yer almaktadır. Bu formlar, her hafta ilgililer tarafından doldurulup imzalanacak ve sınav haftasında uygulama öğretim elemanına teslim edilecektir.

EK-1: ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DEĞERLENDİRME FORMU

Öğretmen Adayı : ..... Okulu : .....
Gözlemci : ..... Sınıfı : .....
Konu : ..... Öğrenci sayısı : .....
..... Tarih : .....

Bu değerlendirme formundaki kısaltmaların anlamı: E (Eksiği var), K (Kabul edilebilir); İ (İyi yetişmiş)'tir. Uygun olan seçeneği "+" ile işaretleyiniz.

		E	K	İ
1.	KONU ALANI BİLGİSİ			
1.1.	Konu ile ilgili temel ilke ve kavramları bilme			
1.2.	Konuda geçen temel ilke ve kavramları mantıksal bir tutarlılıkla ilişkilendirebilme			
1.3.	Konunun gerektirdiği sözel ve görsel dili (şekil, şema) uygun biçimde kullanabilme			
1.4.	Konu ile alanın diğer konularını ilişkilendirebilme			
2.	ALAN EĞİTİMİ BİLGİSİ			
2.1	Özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini bilme			
2.2	Öğretim teknolojilerinden yararlanabilme			
2.3	Öğrencilerde yanlış gelişmiş kavramları belirleyebilme			
2.4	Öğrenci sorularına yeterli ve uygun yanıtlar oluşturabilme			
2.5	Öğrenme ortamının güvenliğini sağlayabilme			
3.	PLANLAMA			
3.1	Ders planını açık, anlaşılır ve düzenli biçimde yazabilme			
3.2	Amaç ve hedef davranışları açık bir biçimde ifade edebilme			
3.3	Hedef davranışlara ulaştıracak uygun yöntem ve teknikleri belirleyebilme			
3.4	Uygun araç-gereç ve materyal seçme ve hazırlayabilme			
3.5	Hedef davranışlara uygun değerlendirme biçimlerini belirleyebilme			
3.6	Konuyu önceki ve sonraki derslerle ilişkilendirebilme			
4.	ÖĞRETİM SÜRECİ			
4.1	Çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini uygun biçimde kullanabilme			
4.2	Zamanı verimli kullanabilme			
4.3	Öğrencilerin etkin katılımı için etkinlikler düzenleyebilme			
4.4	Öğretimi bireysel farklılıklara göre sürdürebilme			
4.5	Öğretim araç-gereç ve materyalini sınıf düzeyine uygun biçimde kullanabilme			
4.6	Özetleme ve uygun dönütler verebilme			
4.7	Konuyu yaşamla ilişkilendirebilme			
4.8	Hedef davranışlara ulaşma düzeyini değerlendirebilme			
5.	SINIF YÖNETİMİ			
5.1	Özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini bilme			
5.2	Öğretim Teknolojilerinden yararlanabilme			
5.3	Demokratik bir öğrenme ortamı sağlayabilme			
5.4	Derse ilgi ve güdünün sürekliliğini sağlayabilme			
5.5	Kesinti ve engellemelere karşı uygun önlemler alabilme			
5.6	Övgü ve yaptırımlardan yararlanabilme			
5.7	Dersi toparlayabilme			
5.8	Gelecek dersle ilgili bilgiler ve ödevler verebilme			
5.9	Öğrencileri sınıftan çıkarmaya hazırlayabilirler			

		E	K	İ
6	İLETİŞİM			
6.1	Öğrencilerle etkili iletişim kurabilme			
6.2	Anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verebilme			
6.3	Konuya uygun düşündürücü sorular sorabilme			
6.4	Ses tonunu etkili biçimde kullanabilme			
6.5	Öğrencileri ilgi ile dinleyebilme			
6.6	Sözel dili ve beden dilini etkili biçimde kullanabilme			
7.	DEĞERLENDİRME			
7.1	Uygun değerlendirme materyali hazırlayabilirler			
7.2	Öğrencilerin anlama düzeylerine göre dönütler verebilme			
7.3	Öğrencilerin ürünlerini kısa sürede değerlendirme ve ilgililere bildirebilme			
7.4	Değerlendirme sonuçlarının kayıtlarını tutma			
8.	DEĞERLENDİRME			
8.1	Mesleği ile ilgili yasa ve yönetmeliklerin farkında olma			
8.2	Mesleki öneri ve eleştirilere açık olma			
8.3	Okul etkinliklerine katılma			
8.4	Kişisel ve mesleki davranışları ile çevresine iyi örnek olma			
	Toplam			

Bu Formun kullanılması ile ilgili açıklama:

Değerlendirmenizi nota dönüştürmede aşağıdaki örnekten yararlanabilirsiniz E,K ve İ sayısal değerleri sırasıyla E=1, K=2, İ=3 olsun. Değerlendirilen aday öğretmen, örneğin, 14 E, 16K ve 16 İ almış olsun. Aday öğretmenin aldığı puanı 100 üzerinden değerlendirmek istiyorsanız şu formülü kullanınız.

$[(14 \times 1) + (16 \times 2) + (16 \times 3)] > 100 / 138 = 68$ olarak bulunur.

Not: 138 alınabilecek en yüksek puandır.

Aday hakkında eklemek istediğiniz başka görüşler varsa ekleyiniz.

EK-2: ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DEĞERLENDİRME FORMU-2
(Uygulama Öğretmeninin Sistemindeki)

Öğretmen Adayı : ..... Okulu : .....
Gözlemci : ..... Sınıfı : .....
Konu : ..... Öğrenci sayısı : .....
..... Tarih : .....

Bu değerlendirme formundaki kısaltmaların anlamı: E (Eksiği var), K (Kabul edilebilir); İ (İyi yetişmiş)'tir. Uygun olan seçeneği “+” ile işaretleyiniz.

Ölçüt	Soru	Soru Metin	Puan	E	K	İ
Konu Alanı Bilgisi	1	1.1.1 Konu ile ilgili temel ilke ve kavramları bilme				
	2	1.1.2 Konuda geçen temel ilke ve kavramları mantıksal bir tutarlılıkla ilişkilendirebilme				
	3	1.1.3 Konunun gerektirdiği sözel ve görsel dili (şekil, şema, grafik, formül vb.) uygun biçimde kullanabilme				
	4	1.1.4 Konu ile alanın diğer konularını ilişkilendirebilme				
Alan Eğitimi Bilgisi	5	1.2.1 Özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini bilme				
	6	1.2.2 Öğretim teknolojilerinden yararlanabilme				
	7	1.2.3 Öğrencilerde yanlış gelişmiş kavramları belirleyebilme				
	8	1.2.4 Öğrenci sorularına yeterli ve uygun yanıtlar oluşturabilme				
	9	1.2.5 Öğrenme ortamının güvenliğini sağlayabilme				
Öğretim Süreci	10	2.1.1 Konuyu önceki ve sonraki derslerle ilişkilendirebilme				
	11	2.1.2 Kazanımlara uygun yöntem ve teknikleri belirleyebilme				
	12	2.1.3 Zamanı verimli kullanabilme				
	13	2.1.4 Öğrencilerin etkin katılımı için etkinlikler düzenleyebilme				
	14	2.1.5 Öğretimi bireysel farklılıklara göre sürdürebilme				
	15	2.1.6 Uygun araç-gereç ve materyal seçme ve hazırlayabilme				
	16	2.1.7 Öğretim araç-gereç ve materyalini sınıf düzeyine uygun biçimde kullanabilme				
	17	2.1.8 Ders süresince ara özetleme yapabilme				
	18	2.1.9 Öğrencilerin anlama düzeylerine göre dönütler verebilme				
	19	2.1.10 Konuyu yaşamla ilişkilendirebilme				
	20	2.1.11 Kazanımlara uygun değerlendirme teknikleri				

		kullanabilme				
Sınıf Yönetimi Ders Başında	21	2.2.1 Derse Uygun bir giriş yapabilme				
	22	2.2.2 Derse ilgi ve dikkati çekebilme				
Sınıf Yönetimi Ders Süresinde	23	2.2.3 Demokratik bir öğrenme ortamı sağlayabilme				
	24	2.2.4 Derse ilgi ve güdünün sürekliliğini sağlayabilme				
	25	2.2.5 Kesinti ve engellemelere karşı uygun önlemler alabilme				
	26	2.2.6 Övgü ve yaptırımlardan yararlanabilme				
Sınıf Yönetimi Ders Sonunda	27	2.2.7 Dersi toparlayabilme				
	28	2.2.8 Gelecek dersle ilgili bilgiler ve ödevler verebilme				
	29	2.2.9 Öğrencileri sınıftan çıkarmaya hazırlayabilme				
İletişim	30	2.3.1 Öğrencilerle etkili iletişim kurabilme				
	31	2.3.2 Anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verebilme				
	32	2.3.3 Konuya uygun düşündürücü sorular sorabilme				
	33	2.3.4 Ses tonunu etkili biçimde kullanabilme				
	34	2.3.5 Öğrencileri ilgi ile dinleyebilme				
	35	2.3.6 Sözel dili ve beden dilini etkili biçimde kullanabilme				

Uygulama Öğretmeni
Adı Soyadı
İmza

Uygulama Öğretim Elemanı
Adı Soyadı
İmza

EK-3

ÖĞRETMEN ADAYI GÖZLEME FORMU
(gözlem sırasında dikkat edilecek noktalar)

Öğretmen Adayının Adı Soyadı: .....
Sınıf .....
Tarih .....
Ders .....

Dersi planlama: Öğretmen adayı, dersini planlamak veya ona hazırlanmak için dersten önce neler yapmıştır?

Başlangıç: Dersi nasıl başlatmıştır?

Dersin amaçları: Size göre öğretmen adayı, bu derste, öğrencilerin neleri öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadır?

Öğretme-öğrenme yaklaşımı: Öğretmen adayı, dersini nasıl organize etmekte ve dersi nasıl geliştirmektedir?

Öğretim yöntemleri: Derste öğrencilerin katıldıkları birbirinden farklı etkinlik tipleri nelerdir? Öğretmen adayı, dersin her aşamasını nasıl bir düzenleme ile gerçekleştirmektedir?

İletişim: Öğretmen adayının, sınıftaki ses tonuna dikkat ediniz; öğretmen adayı, yönerge veya açıklamaları sunarken ve soru sorarken ses tonundan nasıl yararlanmaktadır? Öğretmen adayı, sınıftan kendisine ulaşan dönütleri nasıl kullanmaktadır?

Etkinlikler arasındaki geçişler: Öğretmen adayı, derste bir etkinlikten diğerine geçişi nasıl sağlamaktadır?

Öğrencilerin yönetimi: Öğretmen adayı, öğrencilerin davranışlarını nasıl yönetmektedir? Sınıfı nasıl güdülemektedir? Bireysel çalışmalar veya grup çalışmalarından nasıl yararlanmaktadır? Övgü ve yaptırımları nasıl kullanmaktadır? Öğretmen adayı, potansiyel rahatsızlık kaynaklarıyla ilgili olarak ne yapmaktadır? Ses tonunu değiştirme, öğrenciye bakma, onun etrafında dolaşma, jest ve mimiklerle iletişimde bulunma gibi araçlardan nasıl yararlanmaktadır?

Dersi bitirme: Öğretmen adayı, dersi nasıl bitirmektedir? Dersi toplama, derste öğrenilenleri özetleme yapıyor mu? Derste olup bitenleri gözden geçiriyor, ileriye yönelik olarak bir şeylerden söz ediyor mu? Dersi bitirmesi ve sınıfı boşaltması ne kadar zaman alıyor?

Öğrenci çalışmalarını değerlendirme: Öğretmen adayı, öğrencilerin çalışmalarını ve dersteki ilerlemelerini değerlendirmek için ne yapıyor?

Yukarıda belirtilmeyen başka düşünceler (varsa)

EK-4

(Akademisyen) Konu alanı bilgisi ve alan eğitimi hâkimiyeti:

(Akademisyen) Öğrenciyi tanıma bilgisi ve öğrenciye yaklaşımı:

(Akademisyen) Uygun öğrenme ortamı oluşturması:

(Akademisyen) Öğrenci başarısını değerlendirilmesi:

(Akademisyen) Ders Planlaması ve İşleyebilmesi:

(Akademisyen) Mesleki tutum ve değerlere yaklaşımı:

EK-5
DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
OKUL DENEYİMİ DERSİ
ETKİNLİK ve DEVAM
FORMU

Öğrencinin		Uygulama Okulu:	
Adı Soyadı:		Öğretmenin Adı:	
Numarası:		Öğretim Elemanı:	
Bölümü:		Başlama Tarihi:	
Ana Bilim Dalı:		Bitiş Tarihi:	

Hafta	Saat	Tarih	Sınıf	Konu	Uygulama Öğretmenin İmzası
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					

Okul Müdürü
Adı Soyadı/İmzası Mühür

EK-6
DÜMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ
Ö Ğ R E T M E N L İ K U Y G U L A M A S I D E R S İ
E T K İ N L İ K v e D E V A M F O R M U

Öğrencinin		Uygulama Okulu:	
Adı Soyadı:		Öğretmenin Adı:	
Numarası:		Öğretim Elemanı:	
Bölümü:		Başlama Tarihi:	
Ana Bilim Dalı:		Bitiş Tarihi:	

Hafta	Saat	Tarih	Sınıf	Konu	Uygulama Öğretmenin İmzası
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					

Okul Müdürü
Adı Soyadı/İmzası Mühür